

ДО ЗБРОЇ

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ

В И П У С К

11 (24)

Л И П Е Н Ь

1951

Р І К

В І Д А Н Н Я

IV

З М І С Т :

1. Петлюра й Коновалець надхненники Збройної боротьби України	1
2. Р. Лободич: Дещо про сучасний побут УПА	3
3. М. Б.: Советське морське зброєння	8
4. Славомир: Проблема нафтових джерел в стратегії Схід-Захід	10
5. С. Врецьона: Радар	13
6. Іполк. А. Ч.: Організація советських панцерних сил	17
7. З документів боротьби	24
8. З книжок і преси (Огляди й рецензії):	30
д-р В. М.: Повітряна сила — мілітарний ключ для збереження життя	
М. Б.: Як перемогти СССР?	
Дрінос: Сучасна турецька армія	
Б. П.: Американці наздоганяють у панцерній зброї	
С. С.: Армія США і німецькі військові знавці	
С. С.: Німецька і британська оцінка сателітних армій	

П о ж е р т в и
на „Фонд Місії УПА“ складали:

в Швеції:

1. Гарбар Кирило	20 швед. кор.
2. Пікулик	15 „ „
3. Туркот	10 „ „
4. Гивель	10 „ „
5. Пукало	10 „ „
6. Бойко	10 „ „
7. Горват	10 „ „
8. Савчук	10 „ „
9. Пікулик Дорка	5 „ „
10. Колесник	3 „ „

в США:

1. Гамар Е.	5.— дол.
2. збірка у пп. Дра Петра і Галі Вигінних	10.— „

в Бельгії:

Бем М. (писанка для інвалідів УПА 160.— фр.
Всім ПТ Жертводавцям щиро подяку складає
Господарський Відділ УПА.

П о ж е р т в и
на пресовий фонд журралу „До Зброї“
склали

в США:

Інж. Семаковський 2.— дол.

у Франції:

Сорочак Мирослав — неприятий
опуст заступника 444.— фр.

у Бразилії:

Лісинецький Орест — неприятий
опуст заступника 41.— кр.

в Австралії:

Самек С. 1 фунт
Кобевка Іван 2 шил.
Всім ПТ Жертводавцям складає сердечну по-
дяку Адміністрація В-ва „До Зброї“.

**„Організована збройна і політична
сила — це єдина гарантія на зовніш-
ньому відтинку нашої боротьби“.**

А д р е с и

представників В-ва „До Зброї“:

Австралія:	Podolanko Bohdan 45 Moss Street, West Ryde Sydney, NSW
Аргентина:	Horynec S. c. Mozart 614 Buenos Aires
Бельгія:	Schrajter F. Av. de Visé 31 Cheratte, Liege чекове конто для пересилки грошей: Camp. 2376.24
Бразилія:	Lisynetzkyj Orest Caixa Postal 10 Mallet Parana
Великобріт.:	Прокоп Константин (адресу — з уваги на заповід- жену її зміну — подамо до ві- дома в газеті „Сучасна Україна“)
Венесуеля:	Dejneka Alexander UKRAFOT Av. Espana Edificio Panamerica Caracas Catia
Канада:	Semeniuk Wolodymyr 418 Brock Ave. Toronto, Ont.
США:	Klym Jaroslaw 114 East. 11-th Street New York 3, N. Y.
Франція:	Soroczak Myrosław 71 Rue Louis Soulier St. Etienne (Loire)
Тунезія:	Sawtchak Wolodymyr Barage de Ben-Metir Ain' Draham B. P. 15
Швайцарія:	Prokop Roman Bern, Bonstettenstr. 3/IV
Швеція:	Harbar Kyrylo „Ukrainska Sellskapec“ Box 32 Stockholm 1

Запрошення до співпраці

Редакція журналу „До Зброї“ запрошує українських військовиків до спів-
праці у нашому видавництві. Просимо надсилати так оригінальні статті на
політично-військові теми, як рівнож зреферування чужих статей чи омовлю-
вання фахових книжок. Редакція застерігає собі право правити мову та ско-
рочувати. Зміна змісту за порозумінням з автором.

ПЕТЛЮРА Й КОНОВАЛЕЦЬ НАДХНЕННИКИ ЗБРОЙНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ

Сучасна збройна визвольна боротьба українського народу за встановлення суверенності

СИМОН ПЕТЛЮРА

власної держави -- це послідовне продовження Визвольної Війни 1917-1921 рр., символом якої повсякчасно залишається Симон Петлюра, і революційно-визвольних змагань, надхненником і організатором яких був Євген Коновалець.

Дві історичні постаті -- одно прагнення народу: жити вільним життям у власній суверенній, самостійній, соборній державі. Дві постаті -- один вислів процесу державного становлення народу. Дві постаті -- один чин і один символ.

Петлюра й Коновалець пов'язані не тільки військовою співдією під час драматичних днів кінця 1918 року, коли вони обидва взяли на свої плечі відповідальність за оборону української суверенності, не тільки пов'язані подіями трагічного 1919 року, але й своєю героїською смертю, смертю, яку їм приготувала та виконала імперіалістична Москва. В цих двох

історичних постатях українського ХХ-го століття символізована вся натуга українського визвольного процесу, визвольної збройної боротьби України. Не диво, що вся українська національно-свідома, державно-політично зріла громадськість рік-річно відмічує дати їх смерті величними або скромними, зате завжди щирими, урочистостями.

Для українського вояцтва -- для тих, хто в з'єднаннях УПА продовжують їх збройне діло, для тих, хто нині, змушені під зброєю служити ворогові, мріють про розправу з цим ворогом, для тих, хто нині на чужині готуються продовжувати боротьбу за визволення Української Держави -- Петлюра й Коновалець, це передусім знамениті організатори українського війська, цього **справжнього** оборонця права вольностей українського народу. Українське вояцтво свідоме однак, що значення цих поста-

ЄВГЕН КОНОВАЛЕЦЬ

тей не лежить виключно у військовій діяльності, що вони -- Петлюра й Коновалець -- найви-

значніші політичні керівники народу в першій половині XX-того сторіччя. Все ж вояки святкуватимуть їхню пам'ять, як творців української збройної сили, як тих, що відродили українські військові традиції, як тих, що вели полки на поле бою й керували воєнними операціями. Коли визвольна війна закінчилася військовою поразкою, вони надалі прикладали великої ваги організуванню збройного рамени народу. Петлюра на чужині піклувався передусім вояками. Коновалець започаткував нові — революційні — форми та методи визвольної боротьби. Для одного й другого вояки, або люди з вояцькими прикметами, були завжди найтіснішими співпрацівниками. Однак обидва знали, що „війна — це продовження політики іншими методами”. Тому підпорядковували все визвольній політиці народу й не марили — ні в минулому, ні в планах на майбутнє — про військову диктатуру, або диктатуру взагалі. Права і вольності народу, забезпечені у власній суверенній державі, це стимули їх військових та політичних дій.

1917 рік це для Петлюри й Коновальця рік організування військової сили. Хвиля революції видвинула Петлюру на відповідальний військовий пост, спершу на пост голови Українського Військового Комітету, згодом — генерального секретаря військових справ Української Центральної Ради. На цих постах він приклав великих зусиль для українізації полків та дивізій колишньої царської армії. Опісля, прикінці того ж року, він на чолі Гайдамацького Коша боронить Лівобережжя перед наступом большевиків. Коновалець в тому ж часі організує т. зв. Галицько-буковинський курінь, що став зав'язком нині вже легендарного корпусу Січових Стрільців, цієї справжньої соборницької військової формації Визвольної Війни. В січні 1918 р. під Київським Арсеналом і Петлюра, і Коновалець боронять Столицю перед північним наїзником, що Українській Народній Республіці накинув війну, свою першу агресивну війну в історії большевизму.

Листопад 1918 р. У Білій Церкві приходить до зустрічі між Петлюрою й Коновальцем і тоді рішається „бути чи не бути” українській суверенній державі. Не будь цього історичного рішення — не мали б величної, хоч трагічної легенди 1919 р., не було б обох Зимового й Льодового Походів, не було б традиції, на якій виховувалися покоління...

1919 рік — це рік високого злету обох синів українського народу, Симон Петлюра —

Головний Отаман військ Української Народньої Республіки. Євген Коновалець — командир корпусу Січових Стрільців. Цей рік — це час переможного наступу на Столицю, визволення її, але це й час трагічних поразок на фронтах. Однак ці поразки не ламають обох керівників, бо українська національна й державна ідея непереможна. Хоча їх політичні шляхи тоді розходяться, але мета — суверенна держава — залишається та сама.

1920 р. для досягнення цієї мети Петлюра шукає допомоги у західного сусіда України. Ця допомога недостатня, до того обтяжена політичними та територіальними вимогами партнера. В тому ж часі Коновалець започатковує нові форми боротьби, організовуючи на Сході ВОСС (підпільну Військову Організацію Січових Стрільців) і на заході УВО (підпільну Українську Військову Організацію), які революційними методами доповнюватимуть, або продовжуватимуть діло Головного Отамана. Нині трудно сказати, чи обидва визначні мужі узгіднили таке поступування: в завірсі історії пропало багато документів, а учасники цих подій твердо мовчать. Однак існують логічні позначки й деякі фактичні дані — підготовка Льодового Походу, участь старшин армії УНР (напр., пполк. Ю. Отмарштайна) в організуванні збройного підпілля, — що таке погодження між Петлюрою й Коновальцем було. Обидва ж вони ставили себе й своє життя на службу українському народові та його визвольній боротьбі.

*

У трагічному травні 1926 р. не стало між українськими вояками їхнього Головного Отамана. Він поляг на вулицях Парижу, прошитий кулями кремлівського агента. Але діло Петлюри знайшло гідних продовжувачів.

У трагічному травні 1938 р. не стало Командира Січових Стрільців. Від Большевицької бомби згинув він на вулицях Роттердаму. Його революційний чин продовжують на землях України.

Імперіалістична Москва фізично знищила керівні постаті українського визволення. Їх дух однак окрилює й далі вояків Української Повстанчої Армії, українців у советських шинелях, українське вояцтво на чужині.

Цей дух й допровадить українську зброю до перемоги!

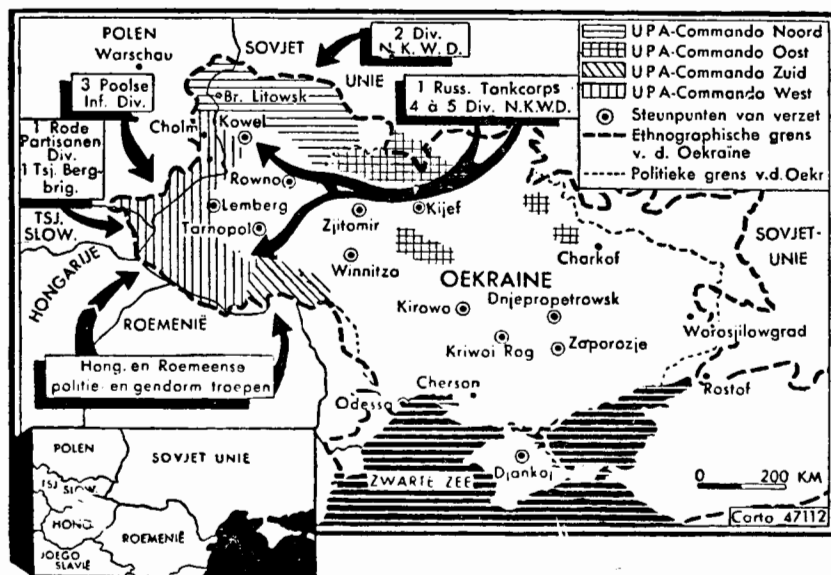
ДЕЩО ПРО СУЧАСНИЙ ПОБУТ УПА

Як відомо, від 1947 р. УПА переключи-лася з тактики масових повстанських операцій на партизанські форми збройної боротьби. Це значить, що повстанські відділи не оперують вже численними з'єднаннями, — як це було в часи німецької окупації і в перші роки по війні, — вони не стараються опановувати мілітарно якийсь терен (напр., лісовий комплекс), гірську полосу як сталу базу своїх операцій і уникають винищувальних боїв. Політична і повстанська стратегія наказує під сучасну пору перш за все господарювати оцяд-но силами, і тій почальній засаді підпорядко-вана вся теперішня тактика УПА.

вою акцією льокального значення. Акції ті, — коли не рахувати чисто оборонних — спрямовані з правила проти носіїв терору над населенням і мають за головне завдання дати йому збройну підтримку в боротьбі проти на-сильства і визиску большевицького режиму. Поза тим, як згадано, кадри УПА, перейшов-ши в стан підпілля і виконуючи тим часом, крім бойових, ще різного роду політично-про-пагандивні завдання, — мають перш за все обов'язок вдержати свої сили до часу, коли з політично-військових міркувань буде доцільно виступити знову в повній нагузі повстанських дій.

Ситуаційна карта театру дій УПА в травні-серпні 1946 р., що була поміщена в голландській пресі осіп-ню 1947 р.

Весною 1949 р. УПА оперу-вала ще більшими з'єднан-нями.

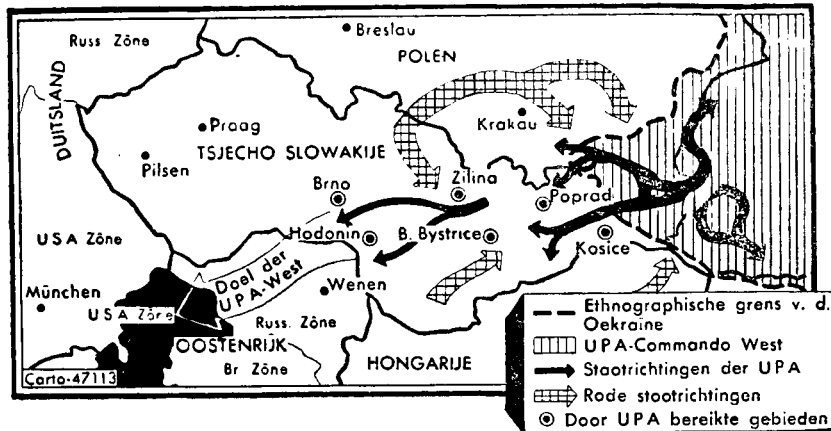
Минув час, коли було доцільно опанову-вати великими відділами цілі райони і великі полоси лісів. Минув час, коли оплачувалося при всіх операціях, рейдах приймати одвертий бій чи доконувати більший ударний наскок. Тепер політичні і мілітарні міркування вима-гають іншої тактики. Мілітарне опановання якоїсь території не дає тепер більшої політичної користи. Політичне зрушення, яке принесла б така акція, дається і без такої демонстрації сил УПА і, очевидно, без порівняння меншими жертвами — самою тільки підпільною про-пагандою, скріпленою час до часу малою бойо-

Для тієї мети кадри УПА оперують в за-саді лише кількоособовими підвідділами. Це передусім полегшує маскування побуту, поста-чання харчу, одягу і т. д. та дає легкість у маневруванні під час великих облав і засідок. Роздріблення сил УПА на малі відділи дозво-ляє також розсіяти їх по великих просторах Батьківщини, що, своєю чергою, не дає воро-гові змоги здушити наші визвольні сили кон-центричною атакою на них своїх поліційно-військових загонів. Ворог мусить також децент-ралізувати свої сили, мусить розставляти ши-роко свої сіті, що в наслідок того стають рідші

і тим самим дають кращі шанси для руху і рейду повстанських відділів.

радіового зв'язку — поліційний апарат ворога стосує також свої окремі, так би мовити, «під-

UPA-WEST, JULI-AUG. 1947

Маршрут рейду УПА-Захід
в червні-серпні 1947 р.

Рейди більшими, середніми й
малими групами це одна з
основних форм боротьби УПА
того етапу.

Змальована ситуація творить специфічні умови побугу УПА. В теренах дій її відбувається безупинна «під'їзна війна», яку характеризують безупинні засідки, облави, підслухи, масковані підходи, слідження, затирання слідів, напружена обсервація, тайна сигналізація і т. д. Все те вимагає від учасників тієї під'їдної війни окремих умінь, великої обережності, хитрости, бистроти, справности, притомности ума і перш за все — особистої відваги. В багатьох теренах України витворився стан подібний до умов степової війни козаків чи ухадників з татарами, з тією різницею, що взаємне слідження і полювання двох сил відбувається не лише по полях і лісах, але й серед людських осель. Стрілянина днем і ніччю, близька і далеко, чинена ворожими і повстанськими руками, належить до нормальних явищ, з якими населення вже давно зжилося. З напруги стрілянини, її напруги, роду зброї, ходу перестрілки і т. д. воно орієнтується, де йде бій, куди він переноситься, хто наступає і хто перемагає.

Таким чином повстанська боротьба відбувається безпосередньо на очах народу і має безпосередній, могутній вплив на його поставу до ворога, з одного боку, і до мети тієї боротьби — з другого. Зрозуміло, що населення не залишається лише пасивним глядачем змагу з большевицькими силами. Воно різними тайними нитками зв'язане також безпосередньо з визвольною боротьбою, і ця всенародність визвольного руху надає окремий характер нерівному, здавалося б, змагові.

Ворог бо робить найбільші зусилля, щоб здушити вже вкінці компромітуючий для большевицького режиму і дуже небезпечний для Москви спротив України. Побіч великих облав і блокад цілих полів, великими військовими і емгебівськими з'єднаннями, керованими центральними штабами при допомозі польової сітки

пільні» засоби боротьби з українським збройним підпіллям. Масові облави великими військовими з'єднаннями — поза випадковими успіхами — не дають большевикам бажаних вислідів. Не дивлячись на всі засоби обережності, не можна так маневрувати масами війська, щоб відділи УПА не були завчасу попереджені про небезпеку підпільною цивільною сіткою або населенням. Величезні розстріли, що прочищують ліси, вже здалеку сигналізують свою присутність. На добавок бійці часто не притримуються вказівок обережності, палять вогні, курять цигарки, голосно розмовляють тощо і тим полегшують повстанцям орієнтацію. Бувало, що в час, як в одному місці червоноармійці перешукували і палили кілометрами гущаки, — у другому повстанці підсувалися до застави і... переводили з нею роз'яснювальну гутірку.

Розуміється, і при тих облавах не обходиться без жертв, але вони в цілому не такі страшні та небезпечні, як здавалося б. Більш небезпечними і рафінованими є «підпільні» форми поборювання повстанців большевиками. Керманичі боротьби московсько-большевицького режиму з нашим визвольним рухом, з правилами високі старшини МВД, генерали і полковники, застосували, — у відповідь на тактику командування УПА розсипувати її відділи по можливо якнайбільших просторах України, — аналогічну свою тактику. Терен, де рейдують повстанці, ворог покрив сіткою малих залог, що, подібно як повстанці, рейдують безупинно, день і ніч, по терені. Завдання їх шукати слідів повстанців, висліджувати їхні місця побуту, шляхи маршу, стежки, якими вони заходять в населені пункти, місця зустрічі із собою і цивільною сіткою і т. д. Залоги складаються з малих відділів червонопагонників і чорнопагонників з оперативниками МГБ на чолі. Крім цього в акції проти повстанців по-

магають охорони залізничних станцій, заводів, колгоспів і т. п., а також з'єднання «стрибків» (так народ прозвав формації т. зв. «істребітельних» батальйонів), тобто узброєні для поборо-вання повстанців місцеві люди, хоча здебільшого ті «стрибки» — звичайно організовані насильно — нечинні і в цілості не дуже самі собою небезпечні. Крім рідких випадків, коли стрибки з продажного елементу дійсно виконують якоюсь мірою наложене на них завдання, — головне служать вони, волею чи неволею, як асиста акцій властивих поліційних сил.

Рис. ч. 3. Відділ війноти УПА.

До осені 1947 р. УПА оперувала не тільки великими підрозділами з'єднаннями, але й самостійними відділами війноти.

До тих більш явних і ударних сил большевицького режиму слід зачислити ще допомогу, яку вони дістають від адміністративного большевицького апарату, від партійців, комсомольців і т. д. і передовсім від своїх тайних співробітників та агентів серед населення. Повстанська розвідка зустрічається з такою як розвідкою ворога, і від справності однієї і другої залежить дуже багато. Згадати треба також, що бувають місцевості, де населення змушене виставляти нічні стійки, одну на десять хат, і тим також якоюсь мірою утруднений рух повстанців та зв'язок.

Акція большевиків спрямована в двох напрямках. Вони хочуть викрити і знищити повстанців — з одного боку, з другого підпільний цивільний апарат, діючий серед українського населення, на який спираються повстанці. Ворог знає, що відтиснувши повстанців від зв'язку з населенням, він завдає болючий удар відділам УПА, зданим на підтримку терену. Він знає також, що потрапивши на слід зв'язку населення з повстанцями, він дістає

«нитку», при допомозі якої може дійти до «клубка».

Тому оперативні залоги большевиків, переважно по 7 до 10 людей, стоять фронтом проти повстанців і проти населення. Ворожі засідки відбуваються по полях і лісах однаково, як серед хат і господарських великих будинків селян. І то на зміну. Вдень ворожі застави чатують, напр., десь на обсервації терену або явно крутяться по селу, а напіч відходять у ліси. То знову навпаки, піччю сходять з лісів і роблять «підслухи» під хатами або засідають між ними, очікуючи появи зв'язкових до пов-

станців. Буває, що один відділ большевиків над вечір явно виходить, а потайки з'являється інший, або і цей самий скрито повертається.

Перебуваючи на чатах і підслухах в лісах і полях, ворожі застави стосують цілий ряд хитрощів, як, напр., зв'язують при стежках до купи галузки, щиплюють нитки, ставлять сухі галузки, намацують стежки м'яким болотом тощо, щоб лише потрапити на слід повстанців. Особливо місячними ночами і при погідному нічному небі наші браття мусять бути дуже обережними в рухах. Біле тло хати, ясне тло неба, блискуче плесо ріки — все те демаскує, і повстанці мусять їх уникати. Печутий хід, настороженість до всього, що несе вітер, увага до співу птахів, яких гомін або мовчання може багато сказати, гавкіт собак, які, напр., побачивши озброєних людей, закінчують гавкітню коротким виттям — все це безупинна оборона повстанців. Подібно помагають їм і орієнтують принагідні, або умовлені звуки з близьких сіл: спів, музика, світла чи відгомін праці. Буває, що люди, особ-

ливо дівчата або діти, ступають у ліс і відповідною поведінкою, співами чи в інший умовлений спосіб орієнтують повстанців у ситуації.

Ворог це прекрасно знає. Тому всіх, кого зустрічає поза селом, трактує як помічників повстанців і з правила всіх ревідує та докладно випитує. Зі свого боку посилає він також розвідників, переодягнених на дереворубів, шукачів ягід тощо. Для кращої обсервації терену використовується високі пункти терену, шпилі гір, горбів чи вершини дерев — одною і другою стороною. У слідженні служать дороговказами поламані галузки і стебла, стрясені краплі роси і подібні романтичні знаки, знані з юнацьких пригодницьких романів, що тепер, на жаль, зовсім реально рішення про життя і смерть. Дуже схибною зброєю проти повстанців є підступні випитування малих дітей, від яких МВД-исти, частуючи ласощами, пробують довідатися, чи не заходять до них ніччю якісь «дяді».

свіже повітря і по змозі забезпечені від вогкості. Також не обходиться без отвору на дим, коли безмісячними ночами можна палити в печі. Все те треба замаскувати. При тому треба уважати, щоб поверхня нічим не зраджувала землянки, щоб не було жодних слідів, розмазаної глини, нанесених з іншої околиці листків дерев, яких близько кріівки нема, тощо. Окремий клопіт з вентиляторами. Двоокис вугілля, що виходить ними, дуже сприяє, як відомо, розвитку недалеких рослин, і вони своїм буйним ростом зраджують вентиляційний отвір. Тому повстанці вистерігаються пускати вентилятори поблизу рослин. Це відноситься також до будови схову під управною ріллею. Стверджено, що збіжжя чи інші польові рослини відзначають своїм відмінним від нормального ростом (висотою, барвою, величиною листків і т. д.) точне положення і розмір кріівки. Кріівки ж, побудовані в господарських будинках, зраджуються, напр., жовтою смугою на

Рис. ч. 4. Піхотний відділ УПА-Шиніч.

Піхотний відділ УПА на підводі відігравав роль змоторизованих частин. Скорий рух і огонь, два найважливіші елементи бою, були наймаркантнішими прикметами цих відділів.

Окрема сторінка побуту повстанців — це будова і маскування підземних кріівок. Повстанські землянки, дуже часто зовсім закриті, є одним з важливіших об'єктів розшуків ворога, що надзвичайно прецизно вивчає всі роди їхньої будови і маскування. Особливо маскування кріівок — це свого роду майстерність, окуплена, на жаль, кривавим досвідом.

Землянки, будовані на зимові лежі, мусять бути досить просторі, забезпечені у воду та

вапні або товстою росю на предметах, що знаходяться безпосередньо над вентилятором.

Приходиться, отже, придумувати різні способи маскування входів і вентиляційних отворів кріівок, підходів до них, а тим більше саму будову кріівки, при якій треба, напр., винести і дець непомітно подіти кілька кубічних метрів землі. Самі кріівки треба забезпечити потрібними речами, передусім припасами харчів і ін. Все те вимагає сприту, витривалості

і завзяття. (Картина повстанської землянки подрібно і пластично представлена в спогадах С. Хріна п. з. «Зимою в бункрі»).

Ці прикмети дозволяють повстанцям встоятися перед велетенською силовою перевагою ворога, що здібний, напр., зайняти впродовж кількох тижнів цілу Європу, а не може здолати наших сміливців. Це любов і безмежна відданість нездолана, це над насильством світить тріумфом ідея.

Приходиться не одну жертву класти. Не одню життя гасне в сутинці. Так згасла, напр., відома читачам епопея С. Хріна член УПА — Тетяна. Як ілюстрація сказаного хай послужить уривок із записків свідка її смерті.

«Дивний неспокій у селі. Врештуть собаки. Година 12-та вночі. Відхід. 50 метрів на гостинці стріл. Тетяна впала. Місяць освітив землю. Стрільці несуть її на палатці.»

«Вмерла — хтось сказав пошепки. Стрільці станули на струнко і вшанували пам'ять Довго стояли мовчки, а потім понадівали шапки, поклали тіло на палатку, занесли на ріллю і в рівці пригорнули глиною, щоб завтра ворог не найшов.»

«На другий вечір конспіративно беруть лопати, копають гріб на новому кладовищі на самому краю, кілька метрів від могилки, де спочивають повстанці. Тут складають тіло в палатці — по-воїнськи. Без труни, щоб часом ворог не довідався».

Так згинула сл. п. Тетяна від припадкового стрілу з ворожого засідки, як багато інших перед нею і після неї. Проте тайні могили борців виростають зараз біля залог ворога, і він супроти того так безсилний. Українські повстанці глибоким коренем сидять у рідній землі

Рис. ч. 5. Бункер УПА.

Система крижової підземної і підземної, бункерів не на „шанка-підземки“, що нею УПА в конспіративному стані партизанських форм боротьби забезпечує свою дію. Добрий підземний бункер є символом конспірації.

і — мертві, чи живі — стоять на сторожі нашої незайманої волі.

Подав Р. Лободич

„Хоч розділили нас кордони, ми хочемо творити з Вами одну бойову дружину . . . Віримо, що Ви, Українські Вояки на чужині, не станете осторопнь цієї боротьби, але внесете до неї свій досвід і свій труд“.

(Звернення Президії УГВР, Генерального Секретаріату Військових Справ та Головної Команди УПА з липня 1945 р. до всіх Українських Вояків, що перебувають поза межами Батьківщини).

Советське морське зброєння

Захід знає СССР як континентальну воєнну потугу. Символом її сили є Червона Армія. У США існує найбільший страх перед советськими бомбами, налетами. Великобританія знову найбільшу увагу звертає на советську червону флоту. Західня Європа балакає зі страхом про советські панцерні дивізії. Завданням цієї статті є зазнайомити наших читачів з теперішнім станом зброєння в советській червоній флоті.

СССР своє морське озброєння, так само зрештою, як і весь воєнний потенціал, оточує великою таємницею. Такими запобіжниками для оточення своєї флоту таємницею, є сувора заборона чужоземній торговельній флоті відвідувати советські порти. Деякі тільки порти можна відвідувати, як нпр. українську Одесу, але і в цім порті існує сувора заборона щонебудь фотографувати. Советська преса ніколи не подає жодних назв кораблів, не містить жодних світлин, хіба поодиноких, або збірні групи матросів. Натомість чужинецька преса (німецька, скандинавська, швейцарська й англійська) жваво займається питанням советських морських зброєнь. Останніми часами преса принесла повідомлення про великі замовлення СССР в закордонних фірмах німецьких, голландських і британських на продукцію воєнних кораблів та підводних човнів (подається замовлення на 1000 підводних човнів до 1954 р.).

Советські лінійні кораблі (лінкори)

Числове порівняння советської флоту до флоту США і Великобританії було б недоцільне й фальшиве, бо флота континентального СССР має цілком інші завдання, ніж флота агаданих морських країн. Воєнна морська доктрина СССР кваліфікує флоту як допоміжну зброю піхоти. Поодинокі советські флоту навіть підлягають в час війни головнокомандувачам відповідних фронтів відтинків, а не своїй адміраліції. Рівнож знаний є факт, що советська морська флота не розпоряджалася добрим старшинським складом та мала великі недотягнення у вишколі моряків. Нова п'ятилітка (скінчиться 1951 р.), втягнення до активної служби німецьких моряків, дбайлива опіка генерального штабу, самого Сталіна, мають причинитися до піднесення бойової вартості флоту. На лінійні кораблі як основну бойову

морську флоту СССР не розраховує. Але все ж таки СССР тепер має: лінійні кораблі (лінкор) старого типу: «Анхаргельск», «Октябрьская революція», «Севастополь» і італійський лінкор «Ю. Цезар», переданий в лютому 1949 р., 2 нові лінкори, збудовані в Ленінграді, 1 фінський прибережний лінкор, куплений 1946 р.

Чорноморська флота має ще 2 лінкори; один старий царський і передвоєнний італійський (1911), які здібні ще до вжиття для оборони побережжя.

Не устійнено те, де є лінкор збудований у Миколаєві (1941 р. забраний німцями) та німецький лінкор «Гнайзенау», панцерник «Лютов», літаконосець «Граф Цеппелін», «Шлезвіг-Гольштайн», крейсер «Зайдліц» — і чи вже вони відремонтовані, 2 літаконосні-матки: «Красное» і «Ворошилов» по 22000 тонн з 75 літаками.

Червоні крейсери

Вже перед II світовою війною СССР розбудував новий тип крейсера: корабель 8800 тонн 9 гармат 18 см., швидкість 33 милі на годину. Цей тип є ліпший від уживаних типів англійських і американських. Різниця тільки у вивінюванні гарматами. Британські крейсери мають гармати 13,2 або 15,2 см; американські (25 крейсерів) гармати 20,3 см.

Советська балтійська флота начислює 5 крейсерів (типу Кіров), нім. «Нюрнберг» і «Лютов» і має три нові крейсери, які ще в будові.

Советська чорноморська флота має 3 крейсери типу «Кіров», один легкий італійський «Дука Аост», 2 старі царські (з 1916 р.) та один новий. Тихоокеанська флота має 2 модерні крейсери і два ще в будові. На загал знавці подають, що СССР має 17 тяжких крейсерів та 6 легких. Обставина, що советські крейсери переважно старого й різного типу, тобто: царського, німецького, італійського, румунського та японського, утруднює їх тактичну дію та їх вдержання.

Винищувачі і торпедовці

Советські нищівники (понад 1000 тонн) і торпедовці (100 тонн) чисельно досить сильні, однак в порівнянні до англійських і американ-

ських цілком не модерні й недостатньо озброєні. Здогадна кількість 65 винищувачів, 110 торпедовців.

Балтійська флотія розпоряджає 26 винищувачами і 12 торпедовцями.

Полярна флотія: 12 винищувачів і 6 торпедовців.

Тихоокеанська: 23 винищувачів і 7 торпедовців.

Біля 20 винищувачів ще в будові. До того треба ще зарахувати 350 морських торпедовців, з яких 200 мають СССР з американської позики, поза тим ще більше число німецьких і італійських з'єднань. СССР, протилежно до інших морських потуг, цілий час держить флотію в воєнному поготівлі. Вже і в час миру СССР послуговується підводними човнами (400), міношукачами, вартовими човнами, міноносцями (250). У цій ділянці СССР стоїть до сього добре. За те примітивна транспортна флотія та амфібні засоби боротьби. СССР має всього 1000 висадних човнів і то переважно американського, німецького й італійського походження. Вже цілком погано є з допоміжною флотилією та постачальною. Торговельна флотія незначна і використати її для морського транспорту в час війни не можна буде. Озброєння винищувачів ще не змодернізовано. Навігаційні засоби перестарілі, брак модерних улаштувань для керування вогнем, брак радарних апаратів та модерної протилетунської артилерії.

Підводні човни

Советська флотія підводних човнів складається під сучасну пору з близько 370 з'єднань, з того тільки 150 нової советської конструкції, решта це німецькі (50), італійські та інші. З того числа 50 надаються тільки до операцій в просторі Балтійського і Чорного морів, а 150 до трансокеанської дії. Продукційна спроможність виносить приблизно 50 річно через брак електричних частин. В порівнянні з Німеччиною, яка продукувала коло 20 місячно — це дуже мало. Підводні човни отже не становлять ані під оглядом своєї кількості, ані якості, жодної загрози для Заходу. Дислокація підводних човнів є така: Чорне море: 60, Тихий океан: 110, решта на полярних водах та Балтійському морі.

Певне збагачення для флотії підводних човнів є здобуття модерного німецького моделю У 21, з апаратами «Шнорхель», та запряження в продукційний процес німецьких конструкторів. Тягар важливості цілої морської флотії за советською доктриною лежить саме в підводних човнах, як оборонній зброї. Советська морська стратегія справді передбачає флотію тільки до оборони, але якщо йдеться про підводні човни, то вони можуть бути також поважною офенсивною зброєю.

Персонал червоної флотії має тепер близько 500.000 моряків. Советська служба в флотії триває в СССР 5 років. Советська флотія має також приділене тактичне летунство в силі приблизно 2000 літаків. Реасумуючи приходиться ствердити, що морська флотія СССР не здібна до перевення жодних самостійних морських операцій, як рівнож не спроможна боронити прибережні води у випадку, напр., війни з США та Великобританію.

Оцінка Мек-Артура советської морської флотії

Ген. Мек-Артур дня 3. 5. 51 р. перед сенатською комісією для закордонних і мілітарних справ подав таку оцінку советської флотії: як царська, так і советська Росія проявляє тенденції опанувати моря. В найновіших часах для СССР створилися нові можливості й нова мета. Він (СССР) не обмежує своє намагання до опанування побережжя Середземного моря та побережжя Європи, але хоче цілковито опанувати незамерзаючі води Пацифіку та Індійського океану. Якби це пощастило, тоді його панування розшириться аж до Індійського океану, а обійшовши Середземне море і укріпившись на флянзі, відтягло б цілковито доступ Заходу до Африки, важливого ринку збуту на найближчих 100 років. Так сповнилась би мрія царів. Стільки про завдання морської флотії. Чисельну оцінку советської флотії, яку подав ген. Мек-Артур, в пресі пропущено і є наведена тільки загальна оцінка. На думку Мек-Артура, росіяни ніколи не були добрими моряками і це є їх велика слабкість. На Далекому Сході є тепер 5 і 6 морська флотія з крейсерів та винищувачів. Вона не може рівнятися з американською флотією, перебуваючою на тих водах, ані кількісно ані якісно. Є там рівнож і підводні човни. Певна частина з них це підводні човни нової німецької конструкції, однак малого радіуса дії. Їх призначення оборонне. Про те, чи залога підводних човнів є німецька, він не знає, але, якщо б вона була німецька, тоді

бойова вартість її була б першоякісна. На жаль, в пресі не подані числові дані, і ми не можемо робити жодних порівнянь. Ген. Мек-Артур узглядив ситуацію на Далекому Сході тільки у зв'язку з Кореєю. Для повноти образу ситуації треба б ще пригадати большевицькі напрями агресії на Близькому Сході, тобто: в напрями Чорного, Середземного моря. Політична і пропагандивна акція проти Греції, Туреччини, Югославії, Сирії, Ірану й Іраку є суходільним маршрутом того напрямку.

Советська стратегічна ситуація на півночі рівнож поправилася з опануванням Фінляндії, Східної Прусії, Польщі і Східної Німеччини.

М. Б.

Проблема нафтових джерел в стратегії Схід-Захід

Одною з наймаркантніших ціх теперішнього життя є його **технізація**. Символ тієї технізації є **машина**. Життєвою силою, джерелом її енергії, що її урухомлює, є нафта й вугілля. Нафтові й вугільні продукти стали душею машини, яка визначає ступінь господарчого, культурного життя, розвитку індустрії, транспорту тощо. Найбільшу одначе роллю ці продукти грають у війсьній машині. Сотки модерних панцерних дивізій, моторизованих піхотних і артилерійських частин, многотисячне летунство, морська флота, підводні човни потребують мільйонів тонн нафтових продуктів, щоб могли діяти. Без нафти, як без крові лю-

Багатство американських нафтових джерел

США 1949 р. продукували 253 мільйони тонн нафтових продуктів, тобто 52 % цілої світової продукції. Цілий континент Америки дальших 20 % світової продукції. З нафтової ропи американські рафінерії осягають приблизно 30% бензини. 1934 р. США випродукували напр. 21 мільйон тонн бензини для літаків. Продукція США цілковито покриває запотребування і дає ще можливості 9 % вивозити. Тяжче є з оливою. США пересічно 8 % запотребування оливи покриває з імпорту.

Південні нафтові полоси ССРС.

Ці полоси тепер збагачують нафтові джерела Румунії та Австрії, Польщі та Західної України (Дрогобич)

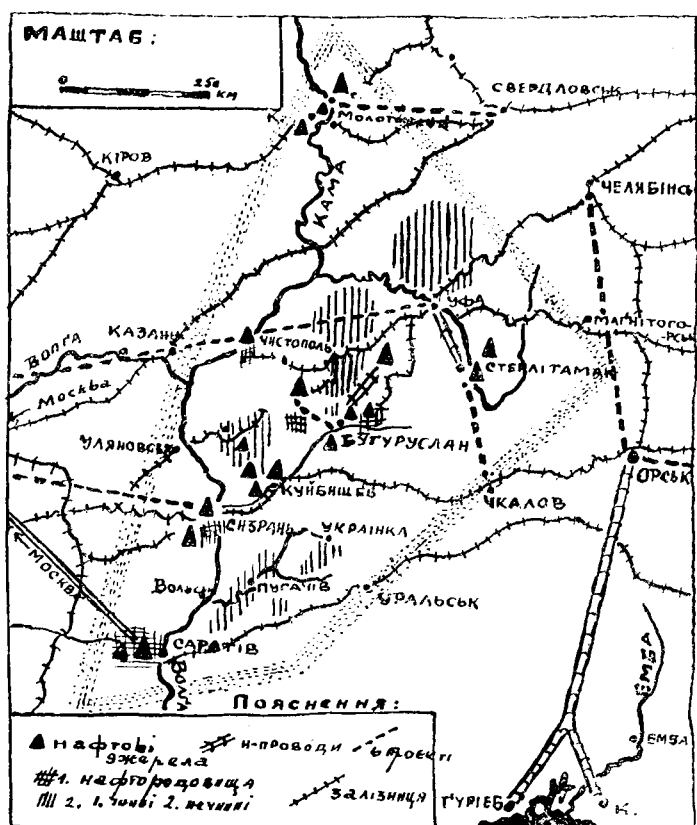
ди, машини стають мертві. Брак нафти (точніше бензини) був одною з головних причин катастрофи військової машини гітлерівської Німеччини під час II світової війни.

Нашим завданням є саме розглянути значення й роллю нафти й нафтових джерел як основного потенціального елементу військової машини в стратегії суперечливих світів Захід — Схід.

У випадку війни США можуть розраховувати на допоміжні джерела Венесуелі (2-ге місце в світі), яка продукує 68 мільйонів тонн, призначені майже в цілості на експорт. Труднощі, які постають, це буде транспорт і його забезпечення. У випадку морської, підводної і летунської війни на цьому театрі США мусіли б призначити великі контингенти війська на забезпечення цілого терену та дороги постачання. Треба б числитися рівнож з потребою

**Внутрішні нафтові родовища
СССР звані: »другим Баку«.**

Після другої світової війни забезпечення нафтовими продуктами СРСР значно поліпшилося. СРСР здобув нові нафтові джерела в Галичині (Борислав), Мадярії, Румунії (Плоєшті 3,5 мільйони тонн), Австрії. Знані нафтові джерела на острові Сахаліні (1,5 мільйони тонн, Баку (17 мільйонів тонн), нові джерела між Волгою й Уралом (8 мільйонів тонн річної продукції) та менші джерела. СРСР після чотирьох п'ятирічок значно підніс свою продукцію і уліпшив методи продукції. З нафтової ропи СРСР видобуває близько 20 % бензину. Менші нафтові

джерела (Грозний, Махач-Кала, Гурієво, Май'коп, Куйбишев, Чусовая, Рошна (Україна) й інші) не працюють задовільно. Виріб синтетичної бензини, яку можна отримувати з вугілля, наладнаний тільки в польському Шлезьку і то в невистачаючій кількості. Для воєнної машини СРСР нафтова продукція є невистачальна. Тільки зужиття для 15 тисяч літаків становить 7 мільйонів тонн бензини річно. Якщо взяти під увагу чисельні советські панцерні і моторизовані дивізії, тоді ще ясніше уявляється недобір бензини в СРСР. Запаси, які СРСР може зробити коштом цивільного населення через роки воєнного перепочинку, ціл-

ковито не розв'язують проблеми браку бензини. Тому бензина надалі лишається дуже слабим місцем в стратегії ССРСР.

Нафтові поля як стратегічні об'єкти

Вже в основі теперішньої холодної війни, яка ведеться між Сходом і Заходом за здобуття симпатії Середнього Сходу — лежить іранська нафта. У випадку глобальної війни між Сходом і Заходом перші бої розвинуться за ці терени. Советська важливіша військова продукція лежить на вузькому просторі між Чорним і Каспійським морями (70 % цілої продукції). Оборона цього простору географічно дуже трудна. Сильне стратегічне летунство, морське летунство й морська артилерія — це поважна загроза. Оборона менших нафтових джерел між Волгою й Уралом, в Узбекистані, Казахстані й Туркменії — справді легша, але ці джерела не перевищують кожне зокрема по одному мільйонові річної продукції та дають малий відсоток продукції бензини. Інші джерела, напр., в сателітних державах, будуть загрожені летунськими налетами, партизанкою й далекобійною зброєю таки з європейського суходолу. Оборона американських нафтових піль є легка й не представляє більших труднощів, зате розташування нафтових джерел недовідне, бо утруднює транспорт і доставки на театр майбутньої війни. Будова бензинових збірників, магазинів, відповідна дислокація, розбудова транспорту — це одна з основних праць штабів США. Технічні проблеми, зв'язані з самою продукцією на воєнні цілі, лишаємо поза розважанням цієї статті. Однак треба ствердити, що США лишає ССРСР в цій галузі далеко позаду.

Боротьба за нафтові поля Близького Сходу

Здається, немає важливішого господарського простору та важливішого сирівця, про який ішла б дискусія, дипломатична й холодна війна, як саме про нафту. У психозі страху перед III світовою війною валкується ця проблема і представляється її у різних видах. У

такій психозі йде боротьба за іранські нафтові поля. Назагал поширений на Заході погляд, що положені близько советських кордонів джерела можуть бути об'єктом нападу ССРСР. Для ССРСР був би це звичайний прохід, який треба б почати після доброго обіду, щоб вже вечеряти при світлі іранської нафти. Така теза можлива тільки тоді, коли Туреччина не перешкодила б тому проходів. Але як довго на флянзі перемаршів розложила свої дивізії й летунство Туреччина та летунство США на турецьких летовищах, так довго цей советський прохід — тільки самогубство. Цій тезі можна протиставити другу, а саме, що прохід з ірансько-турецьких кордонів до нафти Баку — релятивно ще коротший і легший. При тім одно не треба забувати, що кожний «прохід» це окрема проблема постачання. Розвиток політичних подій в Ірані, які допровадили до націоналізації нафтових джерел, дотепер керованих американсько-англійськими акційними спілками, виловило ще одну проблему — потребу цілої флотії — для перевозу заофірованої Іраном Заходів нафти. Націоналізація нафтових джерел, большевицька інфільтрація, пропагандивна офенсива комінформу витворили дуже непевне положення не тільки в самому Ірані але й на цілому Близькому Сході. Дипломатичні заходи Великобританії та США йдуть по лінії знайдення компромісу з іранським урядом та близького пов'язання цілого арабського світу зі Заходом, тобто влучення в оборонну систему Заходу. Перша проблема: щоб нафта не йшла до ССРСР — можна припускати, знайде позитивне розв'язання, однак друга проблема: як забезпечити ці джерела перед большевицьким імперіялізмом, що засягатиме на них під різними видами, вимагатиме спільної акції західних потуг та зміни дотеперішньої політики Заходу.

Чи нафта принесе Іранові й перському народів долю, чи катастрофу — покаже найближче майбутнє.

Славомир

»Всі Ви, що залишаєтеся на чужині, пам'ятайте, що весь український народ веде затяжну боротьбу за єдину священну ідею — українську державу і український народ«.

(Звернення Президії УГВР 1946 р.)

РАДАР

Вступ

Радар є одним з найбільших технічних здобутків останньої світової війни. Щораз поступаюча технізація воєнних операцій, збільшення засягу діяння далекобійних гармат, летунство і ракетна зброя заставили воєнних техніків шукати за способом, який дозволив би поширити поле стеження в безпосередній і дальшій віддалі від поля бою. Вже під кінець I світової війни наземна і надземна обсервація не давали бажаних успіхів. Удосконалення далековидної техніки не розв'язувало проблеми, бо зорова обсервація, навіть при найдосконаліших далековидах, не давала змоги обсервувати вночі, під час мряки, дощу чи сніговію. Значним поступом в техніці зорення було введення акустичного зорення, зокрема якщо мова про викривання ворожих становищ. Слабою сторінкою акустичного зорення є однак його мала досяжність з тієї причини, що швидкість акустичних хвиль невелика (300 м на секунду), до того ці хвилі підлягають значним деформаціям під впливом атмосфери.

Дальшим поширенням можливостей зорення було введення апаратів, що базуються на використанні інфрачервоних, цебто теплових променів. Звичайно кожний предмет. кожна конфігурація терену викazuje окреслені вагання температури, а тим самим аемісій (висилання теплових променів). На основі цього ефекту можна побудувати фотоапарати, в яких фотоплівки (теж фотоекрани) реагують на інфрачервоні промені, цебто дають картину терену чи предметів, що на ньому знаходяться. Обмеженість користування такими апаратами, якими можна «бачити» вночі, випливає з малої досяжності інфрачервоних променів, всього на декілька кілометрів.

Тільки з застосуванням електромагнетних хвиль у поясі 2 до 10 см, проникливість яких сягає до 350 кілометрів, знайдено методу «бачення» на далекі віддалі. Ця метода це „Radio Dedection and Ranging“, в скороченні «Радар», застосована англійцями вже з початком II світової війни.

Загальні завваги до техніки радару

Радар не відбігає в основних технічних

засновках від знаної пині всім радіотехніки. Поняття радіових хвиль теж нині кожному відоме. В звичайнім радіоприймачі є поділ на хвилі різної довжини: короткі (20—80 м), середні (200—400 м) і довгі (понад 800 м). Оперування тими поясами хвиль відоме кожному власникові радіоприймача. Радар можемо вважати радіоапаратом, в якому сполучено радіоприймач і радіовисильник в обсягу хвиль 2 до 10 см, отже т. зв. «ультракоротких». Підбір хвиль 2 до 10 см диктує практика, бо це практично найкоротші хвилі, які мають ще достатню атмосферичну проникливість, а саме в модерних радарових апаратах до 300-350 км. Ці хвилі вже схожі на хвилі світла, цебто їх шлях прямолінійний і вони підлягають законам згинання, відбиття й інтерференції та затримуються на предметах, для світла непроникливих. Тим стає радар подібним до дуже чуткого ока і тому зустрічаємося з окресленням «бачення радаром на віддаль».

Будова радару

Радар складається з висильника. в якому, як в кожному радіовисильнику, є висильна лампа, що приймає модульовану (достроєну) висильну хвилю від модулятора. Висильник получений з рухомою антеною у формі параболі, яка збирає електромагнетні промені в сильно сконденсований жмут. Різниця між звичайною радіовисильною і радаровою антеною в тому, що радіоантена висилає промені у всіх напрямках, а радарова антена рухома, може приймати кожне потрібне положення і висилає промені тільки у формі жмута в бажаному напрямі, подібно як світляний прожектор. Радарова антена получена через автоматично діючий перелучник з радаровим приймачем і «екраном», на якому обсервуємо «радарово» терен чи простір.

Діяння радарової обсервації полягає в тому, що радар висилає короткі електромагнетні промені у формі імпульсів на перемену з прийманням «відголосу» (еха). Ці короткі електромагнетні промені йдуть у простір і в ньому зникають, подібно як всі інші промені. Однак коли жмут радарових променів натрапить на предмет непроникливий для променів, вони відбиваються від того предмету під тим самим кутом, під яким на предмет падають (отже

приблизно кут 90°), згідно з законом про відбиття променів, і повертаються до джерела, з якого вийшли, себто до радарової антени. Тому, що висилані імпульси є автоматично переривані (вилучник радарної антени), антена працює на переміну як висилач і приймач. Поворотний промінь, себто відбитий від предмету в просторі, це радарове ехо (відголос), яке переноситься з антени на приймач, а з приймача на радаровий екран. Радарові промені, що йдуть в просторі із швидкістю світла, потребують на дорогу від радарової антени до предмету і від предмету назад до радарової антени окресленого часу. Цей час є мірилом віддалі предмету від антени. Очевидно, що цілий процес «бачення» й обрахування віддалі йде автоматично, так що з величини рефлексу, з його положення на радаровому екрані оператор дістає відразу уяву про те, який предмет виявився в полі обсервації радару і яка його віддаль, швидкість і напрям руху.

Радаровий екран - це круг, на якому видно всі електронні імпульси висильного і приймального апарату. Висильний імпульс появляється завжди всередині екрану і розпросторюється по екрані радіально зі швидкістю, що відповідає швидкості руху променів у просторі. Ехо (відголос) появляється на екрані в момент, коли відбиті від предмету промені повернуться до антени. Положення відголосного сигналу на екрані, його величину, напрям і швидкість руху обсервує радар-оператор і може на основі відповідної поділки відчитати кожночасне положення обсервованого предмету.

В залежності від призначення радарної станції можна застосувати різні ступені автоматизації. Наймодерніші радарові улаштування для керування вогнем повністю автоматизовані, так що з моментом, коли, напр., ворожий літак найдеться в жмуті радарових променів, починає діяти автоматичне урядження, яке керує зброєю (гарматами, кулеметами чи ракетні викидні) в напрямі літака і започатковує вогонь у момент, коли літак найдеться в засягу діяння стрілен. В тому зміслі заступає радарове улаштування рівночасно обсерватора, мірничого і стрільця.

Описаний спосіб стеження на екрані називається „PPI“ (Plan Position Indicator). Справний радар-оператор дуже добре відрізняє кожне порушення стеження і дуже швидко орієнтується, чи бачить на екрані ворожий літак, чи відголосні імпульси йдуть від станіолевих лент, уряджень для перешкоджування (подібно, як для перешкоджування радіовисилань) тощо.

Крім системи PPI вживають теж упрощеної системи екрану „А“. В цій системі висильний імпульс видний в одному кінці екранового круга, а ехо (відголос) - як слабший імпульс з меншою амплітудою (відхиленням від осі екрану) видно в певній віддалі від висильного імпульсу і змінює своє положення в за-

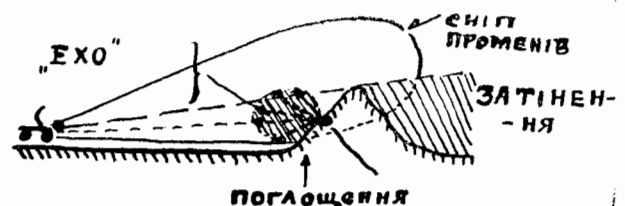
лежності від руху стеженого предмету. Ця простіша система, хоч така сама точна, як і попередня, не є така прозора, і тому модерні апарати вивінувані в систему PPI.

Величина радарових улаштувань може бути в залежності від призначення дуже різною. Є улаштування стаціонарні, - приміщені в відповідних будівлях, рухомі - змонтовані в декількох автах, переносні для керування вогнем батерії чи ракетометів, і врешті цілком малі у формі не більші від нормальних радіоприймачів, призначені для сигналізації. Розвиток радарової техніки ще не закінчений, і можна в тій матерії очікувати ще різних нових відкриттів.

Застосування радару

В модерній війні має радар застосування як:

1. Алярмові апарати: вживається їх в протилетунській обороні. Звичайно уставляється їх недалеко від кордонів і на важливих, висунених стратегічних базах. Радіус їх діяння сягає до 350 кілометрів і вони призначені для обсервації повітряного простору. Їхнім завданням є своєчасно алярмувати протилетунську оборону про наближення ворожих літаків. Звичайно уставляється радарові станції так, щоб вони охоплювали можливо великий простір. Найдалі висунені радарові станції приміщується на окремих літаках, т. зв. «літаючих очах». Це потрібне тому, що радарові промені, подібно, як світляні, не можуть обняти просторів за високими тереновими вивисченнями і поза кривиною землі. Наприклад, щоб мати в повній контролі терен за високими горами, треба примістити радарову станцію або на найвищому шпилі, або перед горами. Тому, щоб оминати явища згинання, інтерференції і притемнення променів, вміщується «першу»

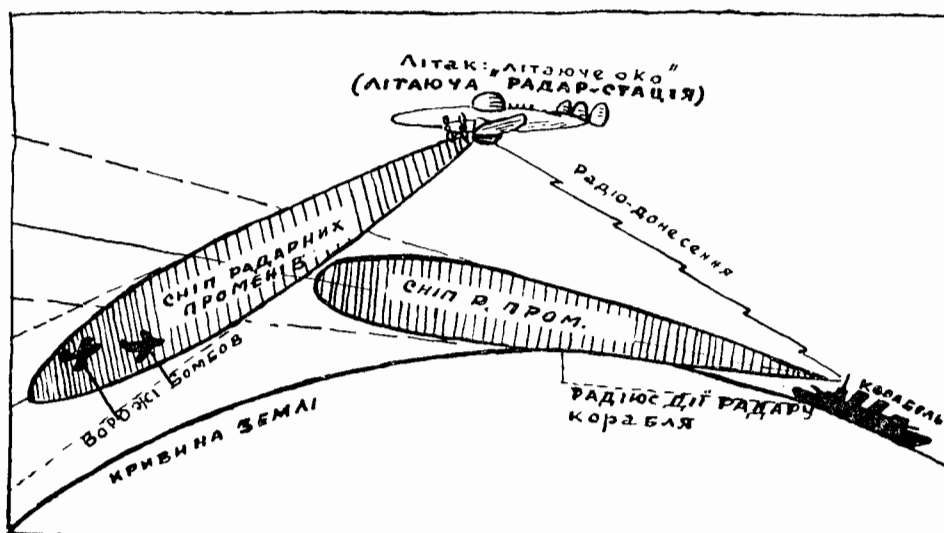
радарову станцію в літаку, а вона передає свої радарові спостереження радіовим шляхом до цілої системи радарових станцій. Практично виглядає справа так, що в момент схоплення ворожого літака «літаючим оком» цей ворожий літак вже не може вирватися з поля обсервації радарової системи.

2. Апарати керуючі вогнем: вони служать для керування вогнем протилетунських гарматних і ракетних батарей, тощо. Їх бойова позиція є в безпосередній віддалі від батарей. Досяжність їх до 20 кілометрів. Ці апарати зв'язані з алярмовою радаровою системою і перебирають від неї перші звіти про віддаль, напрям, швидкість руху і кількість ворожих літаків. З моментом появи літаків у сфері досяжності радарових апаратів для керування вогнем починає автоматично діяти співпраця між батареями і радаровою обсервацією. Стріляння так вивінуваних батарей не залежить від пори дня і атмосферичних умов. Тільки дуже сильні снігові і зливи перешкоджають обсервації.

бути вщорі заалярмована, населення вщорі остерережене.

Окремою прикметою радарових апаратів є змога вжити їх для безпосереднього керування вогнем. Техніка радару так роввинулася, що вже існують спеціальні стрільна, які, немов живі, керуються за ціллю—літаком чи военним кораблем. При допомозі радару можна керувати ракетними стрільнами, змінювати напрям їх лету і викликувати вибух наряду в довільному моменті. (Атомові бомба!)

Бортові радарові апарати уможливають пічні лети і лети в мряці та в хмарах, як теж бомбардування з дуже великих висот і з хмар. Теж осіданням літаків можна керувати в повній пітьмі і без світел. Коротко, радар може

3. Бортові апарати: вони вмонтовані на літаках, чи ракетних стрільнах, тобто служать і для орієнтації, і для керування літаком чи ракетою. Окремі покладові апарати призначені для навігації, чи вишукування цілей для бомбардування.

Позитиви і негativi радару як підстави обсервації на далеку віддаль

Позитиви радару в тому, що стеження простору може відбуватися за всіх атмосферичних умов. Тільки сильні снігові і зливи перешкоджають правильній оцінці вислідів стеження. Досяжність радару доходить до 350 км, а це означає, що радарова система стеження і алярмування дає змогу в час остерегти перед налетом навіть найшвидших літаків. Вже на 350 кілометрів перед кордонами держави, а в випадку існування віддалених опірних баз (як їх має Великобританія і США) на ще дальші віддалі, можна ствердити ворожі операції в повітрі. Протилетунська зброя може

бути вжитий всюди там, де зір і слух вже безсилі.

Негativi радару лежать у самих прикметах радарових променів. Вони, подібно, як промені світла, пробігають простолінійно, тому не можна ними бачити, що діється за тереновими заслонами. Це обмежує діяння радарових апаратів в наземній обсервації до мінімуму, і тому краще вживати їх до стеження повітряних просторів.

Дальшою від'ємною сторінкою радару є поглощування електромагнетних променів, різною силою в залежності від конфігурації терену. Радаровий апарат для стеження повітряного простору не може бути уставлений в довільному місці, навпаки, кожне місце для можливої установки радарової апаратури мусить бути докладно провірене на «мертві поля». „Мертві поля» можуть бути викликані «затінненням», як на протилежних від насвітлення схилах гір, або «поглощенням» у висліді деяких явищ над поверхнею землі. «Затіннення» не можна усунути, а одинока рада в тому випадку або перенесення апарату в інше місце, або комбінація

апаратури уставленої на землі з «літаючим оком». Тоді радарові жмути променів перетинаються і так обіймають цілий простір стеження. «Поглощення» радарових променів поверхнею терену можна, принаймні значною мірою, усунути відповідним «відекрануванням» терену металевими сітками.

В II світовій війні застосовано проти радарових променів скидання станіолевих лент з літаків. Таке перешкоджування «баченню» радаром не має нині великої вартости, бо вправлений радари́ст дуже швидко може зорієнтуватися, звідки походять затемнюючі картини на радаровому екрані. А втім їх діяння тільки коротке. Трудніше справитися радари́стові з предметами, покритими верстовою матеріалів, що поглинають радарові промені й тим самим не дають «відголосу». Таку методу поборювання радарового стеження застосовували німці на своїх підводних човнах. Для літаків ця метода не входить до уваги, бо це обтяжувало б літаки дуже сильно. Зате нині відбуваються спроби будувати «протирадар», себто радарову апаратуру, що висилає промені тієї самої довжини і приблизно тих самих імпульсів, що ворожий стежний радар, і так унеможливорює противникові відтак успішне стеження. Такий «протирадар» не потребує навіть завдавати собі труда вишукувати ворожі радарові станції, бо вистачить тільки наставити протирадар на відповідну довжину хвиль, якої вживає ворог. Трудність повного застосування тієї методи перешкоджування в радаровому стеженні у тому, що модерні радарові апаратури змінюють довжину хвиль автоматично і тим утруднюють противникові включення у власну хвилю. При тому всьому вправлений радар-оператор може дуже швидко відрізнити «відголоси (ехо) імпульсів власного радару від імпульсів висланих ворогом.

Врешті великим негативом радару є його висока ціна (приблизно 120.000 доларів за нормальну радарову станцію) і необхідність мати для його обслуги інтелегентний і вишколений персонал. Саме посідання радарової алярмової сітки без інтелегентного персоналу не дає ще нічого, навпаки, може приводити до цілком непотрібних комплікацій. Обслуга радару повинна складатися з фахівців радари́стів із середньою й вищою технічною освітою.

Кінцеві завваги

Радар буде грати в майбутній війні дуже важливу роль. Можна вже нині твердити, що західній бльок розпоряджає не тільки більшим

досвідом в ділянці радарової техніки, але теж має змогу спертися на висококваліфікованих спеціалістів, чого не можна сказати про СРСР. Вже в час II світової війни замічався в советській армії брак кваліфікованих спеціалістів і тому, напр., ні в панцерній зброї советської армії не було вжито радіової комунікації в потрібних розмірах, ні в летунстві не знайшов радар застосування. Тому нині стараються совети загорнути якнайбільше німецьких і чеських спеціалістів. Чи буде це однак вистачати на збудування суцільної радарової системи, як це є вже в Англії і ще більшою мірою в США, можна сумніватися.

Окрему роль в побудові радарової системи стеження грають висунені стратегічні бази. Таких баз СРСР не має, тоді як США і Великобританія їх мають на теренах Атлантийського та Тихого океанів і на Близькому Сході. Теоретично існує можливість оточити СРСР суцільною сіткою радарових станцій, так що навіть кожний старт советських літаків з теренів не далі 350 км від советських кордонів може бути в час сигналізований. Означало б це дуже далекойдуче зв'язання свободи рухів советського летунства не тільки в стратегічному, але й у тактичному розумінні. Тому не може нікого дивувати, що советська політика старається паралізувати західні впливи на Близькому Сході, в Ірані, Індії, Пакистані, в Скандинавії і на Кореї, що Громико і кремлівська дипломатія намагаються за кожну ціну знищити атлантийську спільноту. В ситуації, яка нині існує, атлантийський пакт ще не означає повного окрилення советського мілітарного потенціалу. Але в найближчому майбутньому технічна перевага США і західних держав може довести до стану практичної безвлади всього советського мілітарного потенціалу. Можна собі уявити таку ситуацію, що хоч би й яке сильне советське летунство не матиме змоги рушитися, щоб не натрапити на приготовану наземну чи повітряну оборону. Неспроможність виконувати несподівані напади, неспроможність заскочити противника і врешті неспроможність оцінити, коли противник думає атакувати, в котрому місці і якими силами, ставить советський генеральний штаб перед дуже тяжкі завдання. Боротьба за політичне передпілля - це частинно теж боротьба за свободу діяння радарової системи стеження, від якої значною мірою буде залежати вислід найважливіших воєнних операцій.

Євген Врецьона

Організація сов. панцерних сил

Організація панцерних військ Ч. А. в широких розмірах припадає на 1929-30 рр. Дана праця має на меті показати три періоди (1929-1940 рр., 1941-45 рр.), які в основному характеризують типові зміни в організації панцерних військ, баталіон, залишився весь час незмінним.

Керівництво панцерними військами в Ч. А. йшло по двох лініях: загально-військовій-командній та по спеціально-командній. Вищим органом спеціально-командного керівництва було Головне Управління Авто-Бронетанкових Військ Червоної Армії при Міністерстві Оборони, яке керувалося в своїй роботі такими засадами:

(Схема ч. 1.)

- підготовлення штатів на основі вказівок адміністративно-мобілізаційного управління генерального штабу Ч. А.;
- формування автопанцерних частин та з'єднань;
- забезпечення баз формування;
- постачання всіма видами бойових і матеріальних засобів, за виключенням виряду та харчу;
- вироблення наставлень щодо керівництва, експлуатації та використання автопанцерних військ;
- вироблення наставлень, програм та плянів щодо переведення вишколу зформованих військ;
- керування вишколом та перевишколом старшинських кадрів;
- призначення та пересування старшинського складу в погодженні з відділом кадрів міністерства оборони;
- інспекція сформованих відділів.

Вище зазначені міроприйняття начальник ГУ АБТ в Ч. А. переводить при допомозі штабу по лінії відділів АБТв, — військових округ, армій, корпусів, стрілецьких дивізій та укріплених районів.

Частина та з'єднання першого періоду формувань

Окрема панцерна сотня укріпленого району (УР).

(Схема ч. 2.)

- Лінійних панцерів типу Т-26 — 17 машин, з них: з радіостанціями (71-ТК-1) — 5 машин і простих 12 машин. Автомашин грузових ГАЗ чи ЗІС — 5 машин. Ремонтна летючка типу „А” (ГАЗ) — 1 машина. Бензозаправщиків (ЗІС) — 2 машини. Евакуаційні засоби пошкодженого бойового парку — 1 трактор (ЧТЗ) чи „Сталінець”.
- Сотня призначувалася до підтримки стрілецьких прикордонних батальйонів на напрямках можливого прориву у панцерних частинах ворога та для переведення контратак у ра-

йоні оборони батальйону.

По загальновійськовій лінії вона підлягала командантові УР та командирові частини, з розпорядження якого поступала, а по спеціальній лінії начальникові АБТв укріпленого району.

В 1939-40 р. дані сотні були розформовані та влиті до складу окремих панцерних батальйонів, панцерних бригад та стрілецьких дивізій.

Примітка:

Кожна панцерна сотня, озброєна малими і легкими панцерами (Т-26 і ВТ), мала незалежно від величини з'єднання — три чоти по 5 панцерів та 2 панцери — командира і політрука сотні.

Окремий панцерний батальйон стрілецької дивізії (корпусу).

(Схема ч. 3.)

Лінійних панцерів типу Т-26 — 24 машин, з них: з радіостанціями (71-ТК-1) — 17 і простих 37 машин. Автомашини ГАЗ або ЗІС — 15—25 машин.

Тракторів — 5 машин.

Ремонтних летючок типу „А” (ГАЗ) — 4 машин.

Ремонтних летючок типу „Б” (ЗІС) — 1

Мотоциклів розвідки — 5 машин.

Радіостанцій „5 АК” (ГАЗ) — 1 машина.

По схемі стійки ВНОС (Пікап ГАЗ) — 1 машина.

Батальйон призначувався для підтримання дій дивізій у всіх випадках загальновійськового бою.

По загальновійськовій лінії підлягав командирові дивізії, а по спеціальній-начальникові АБТв дивізій.

В 1940 р. дані батальйони було виведено із складу стрілецьких дивізій та передано на формування мотомеханізованих корпусів (панцерних).

Примітка:

В таких самім штатнім складі окремі панцерні батальйони входили до панцерних бригад, озброєних малими та легкими панцерами. Окремий панцерний полк кавалерійської дивізії (корпусу).

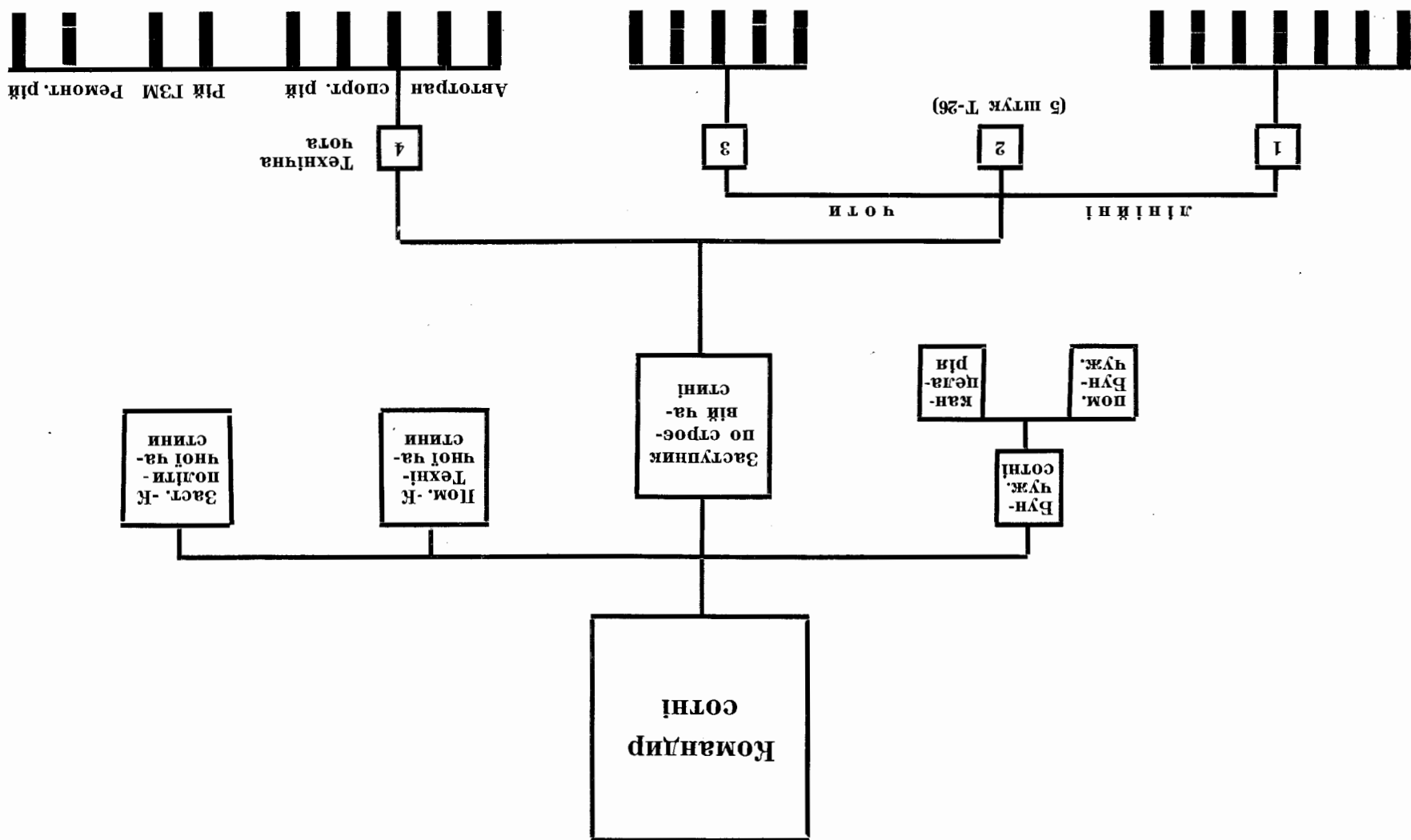
(Схема ч. 4.)

Лінійних панцерів типу БТ — 85 машин з них з радіостанціями (71-ТК-1) — 29 машин і простих 56 машин.

Бронеавтомашин БА-20 — 20 машин.

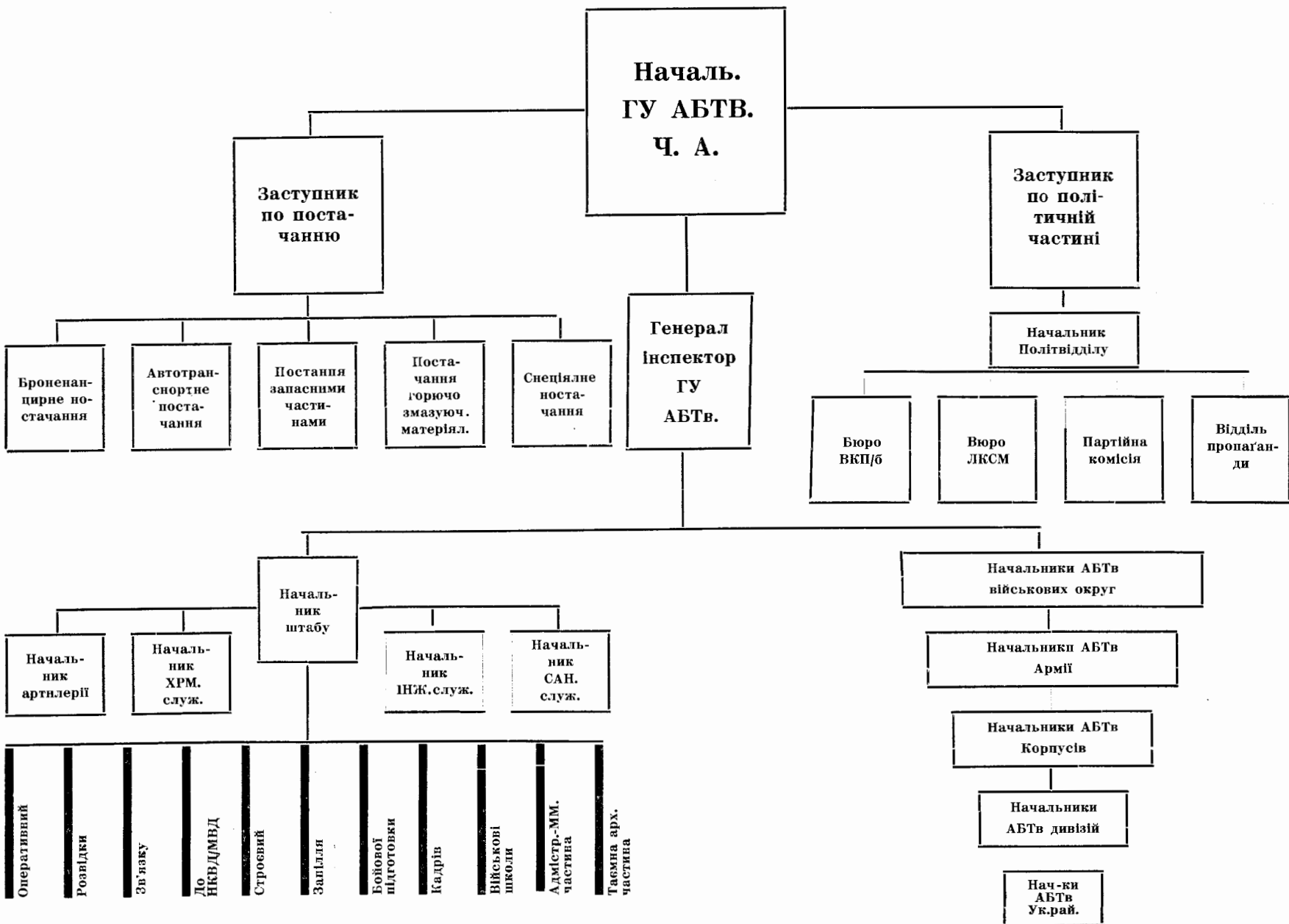
Мотоциклів (змінялися бронемашинами БА-10 чи танкетками Т-37) — 10 машин.

Автомашин ГАЗ чи ЗІС — 25—35 машин.

Окрема панцерна сотня укріпленого району (панцери типу Т-26)

Головне Управління Авто-Бронетанкових Військ Ч. А.

Бензозаправщиків (ЗІС) — 15—25 машин.
Тракторів (різних типів) — 5 машин.
Летючка типу „А” (ГАЗ) — 1 машина.
Ремонтна летючка типу „Б” (ЗІС) — 1 машина.
Радіостанція „5 АК” (ГАЗ) — 2 машини.
Посхема стійки ВНОС (пікап ГАЗ) — 1 машина.

Полк призначувався для підтримки дій дивізій в усіх видах загальновійськового бою. По загальновійськовій лінії підлягав командирові дивізії, а по спеціальній — начальникові АБТв дивізії.

1940 р. дані полки було виведено із складу кавалерійських дивізій та передано (як більшість кавалерійських дивізій) на формування мотомеханізованих корпусів (панцерних).
Окрема легка панцерна бригада.

(Схема ч. 5.)

Лінійних панцерів типу Т—26 чи БТ — 277 машин, з яких: 5 панцерів інженерних та 17 хемічних (вогнететів).
Бронемашин БА—20 — 17 машин.
Мотоциклів — 42 машини.
Автомашин ГАЗ — 20 машин.
Легкових автомашин — 15—20 автомашин.
Пікапів ГАЗ — 6 машин.
Радіостанцій „5 АК”, на машині ГАЗ — 5 машин.
Ремонтних летючок типу „Б” (ГАЗ) — 25 машин.
Ремонтних летючок типу „Б” (ЗІС) — 7 машин.
Тракторів (різного типу) — 43 машини.
Бензозаправщиків — 50—60 машин.

По загальновійськовій лінії бригади, які не входили до складу панцерних корпусів, резерви командування особливих військових округ чи головного командування Ч. А., підлягали командуючим армій в особливих округах, а в звичайних округах — командуючому округу.

По спеціальній-командній лінії — начальникам АБТв армій та військових округ.

В 1940 р. дані бригади було переведено на формування мотомеханізованих корпусів, але поодинокі бригади залишилися як резерва командування військових округ.

Окрема тяжка панцерна бригада

Озброювалася панцерами Т—28 і Т—35.
Бригада складалася:
Тяжкий батальйон — 33 панцери Т—28.
Три підтяжких батальйони — 99 панцерів Т—28.
Останні частини мали такий самий штатний склад, як і легкі панцерні бригади.

Таких бригад Ч. А. мала три, які були льоковані в слідуючих особливих військових округах: Ленінградська, Київська і Білоруська.

Окремий панцерний корпус резерви командування військових округ та головного командування Ч. А.

Даних корпусів Ч. А. було три, з яких два легких, що склалися з двох легких панцерних бригад (БТ) та одної мото-стрілецької бригади (три стрілецькі та один автотранспортний батальйон), підлягали командуючим Ленінградської та Білоруської військових округ. Один корпус, що складався з двох легких панцерних бригад (БТ), одної тяжкої (Т—35, Т—28) та мотострілецької бригади, був резервою головного командування Ч. А.

В 1940 р. дані корпуси, як і всі інші панцерні частини та з'єднання (бригади, полки, батальйони, сотні і т. д.) ліквідовано і передано на створення мотомеханізованих (панцерних) корпусів.

Панцерні з'єднання другого періоду формування (1940—1941 рр.).

Окремий мотомеханізований корпус

(Схема ч. 6.)

Формування даних корпусів розпочалося після закінчення совєтсько-фінляндської війни. Один мотомеханізований корпус припадав на армію (одну армію), але справа в тому, що штатні потреби даних корпусів були забезпечені бойовою матеріальною частиною лише на 50 %.

На формування даного корпусу було потрібно біля 5—6 панцерних бригад, яких ніколи не мала армія (армійська група) до цього часу в своєму розпорядженні, а завдяки цьому мотомеханізовані корпуси існували лише на папері з живою людською силою (масою), але без панцерів, на озброєння яких повинні були йти нові типи панцерів (Т—34 і КВ—1 і КВ—2), але Харківські і Ленінградські панцерні заводи з цими завданнями до початку II світової війни не справилися, в зв'язку з поганим освоєнням технологічного процесу.

Панцерні з'єднання третього періоду формування (1941—1945 рр.)

З початком війни, завдяки незадовільній мобілізаційній підготовленості генерального штабу та головного Ч. А., а також раптовому ударові німецької армії, панцерні корпуси західних військових округ розбито, і командування Ч. А. переходить на творення таких бойових одиниць:

Окремих панцерних бригад.

Один тяжкий батальйон КВ (тяжкі панцери 54 т.).

Два батальйони Т—34 (середній панцер 30 т.).
Батальйон розвідки БА—20 (Броневі машини ЗІС).

Мотострілецький батальйон (Автотранспорт ГАЗ і ЗІС).

Дані бригади входили до складу окремих панцерних корпусів і лише в виняткових випадках входили в розпорядження загальновійськового начальника як окремі одиниці.

Окремі панцерні корпуси.

Дві панцерні бригади і одна мотострілецька бригада (3 мотострілецькі батальйони і автобатальйон). Дані корпуси передавалися в розпорядження командуючих армій та армійських груп.

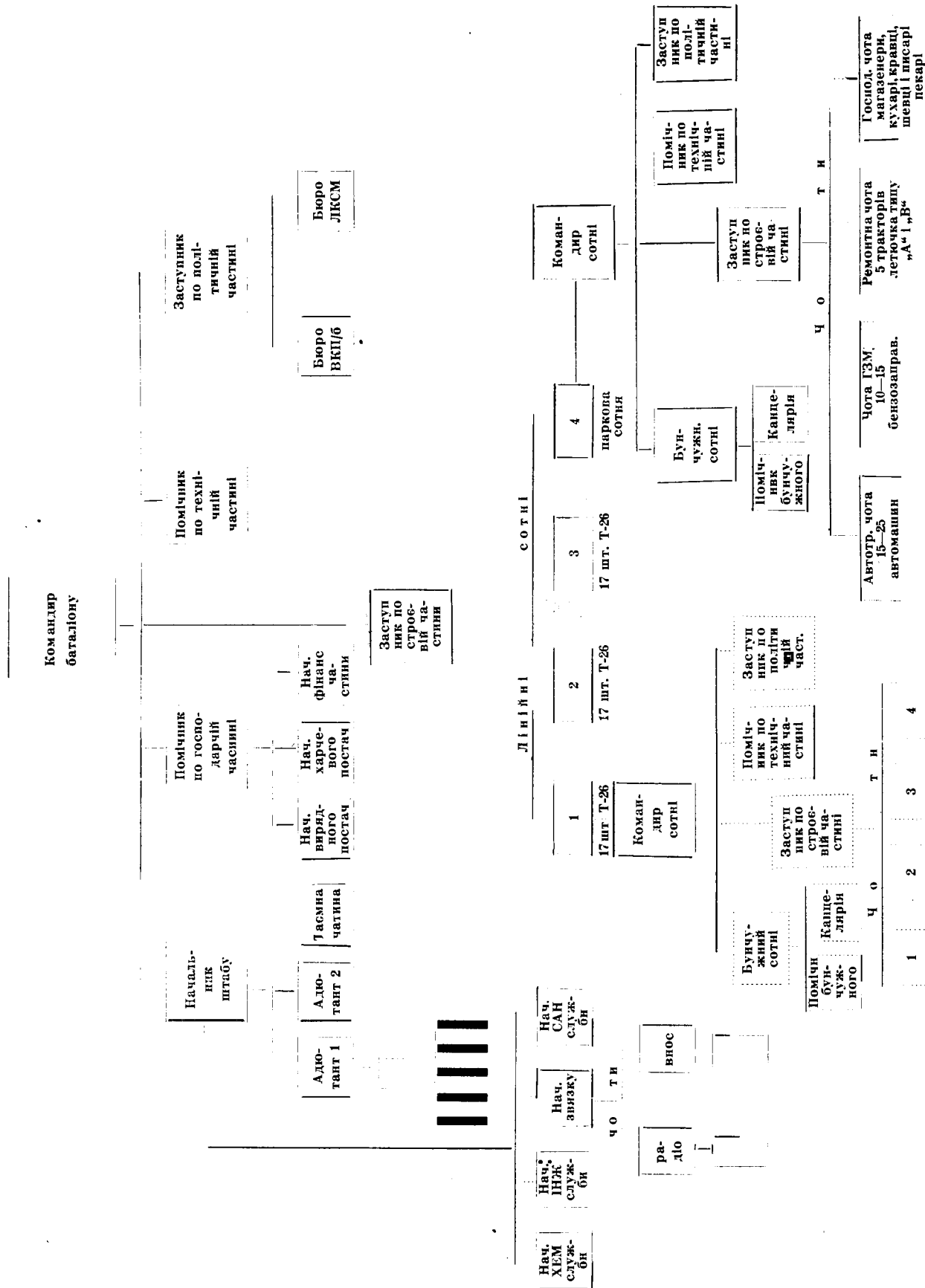
Окремі панцерні армії.

Два панцерні корпуси і мотострілецький корпус. Дані армії передавалися в розпорядження командуючих фронтів на виконання головних ударів, як резерва головного командування збройних сил СРСР.

Примітка: В останніх двох періодах реорганізації панцерних з'єднань Ч. А. не подавалося штатного складу сотні і батальйону лише тому, що вони весь час на протязі всіх конструктивних змін залишалися сталими (17 панцерів — легка сотня і 10 панцерів — тяжка сотня).

Подати точну кількість панцерів надто тяжко, завдяки тому, що штати в Ч. А. існували лише на папері, а практично їх кількість була цілком в залежності від інтенсивності праці (в більшості незадовільної) совєтської панцерної індустрії.

Окремий панцерний баталіон стр. дивізії (панцери Т-26)

Ком. політ. сотні (5 шт. Т-26) (Техн. чота лєтючка типу "А")

Окремий полк кавалерійської дивізії. (панцери типу БТ.)

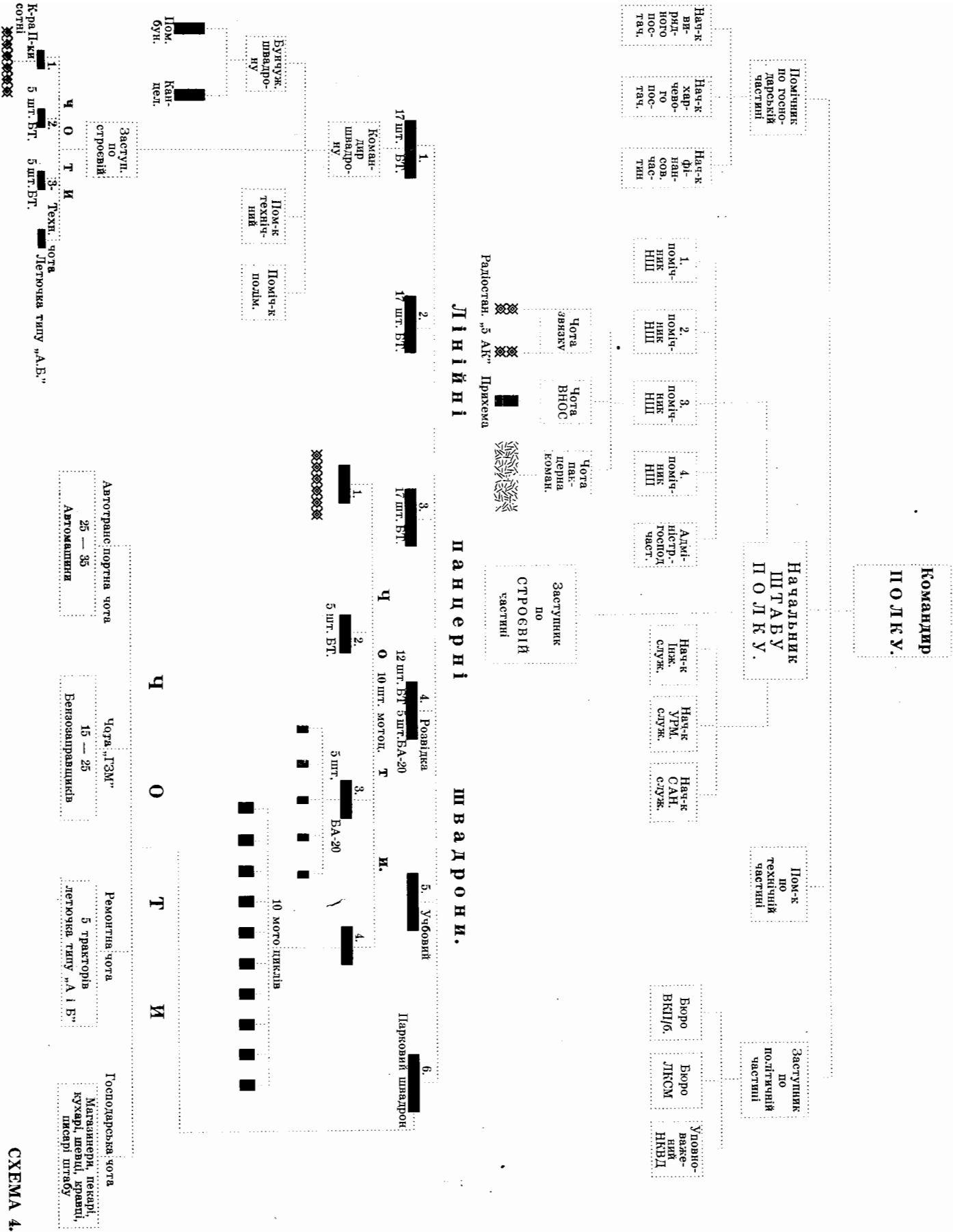

СХЕМА 4.

Учбові заклади панцерних військ червоної армії

Військові панцерні школи.

Орловська панцерна школа ім. Фрунзе — перша панцерна школа Червоної Армії. Вихованці цієї школи займали високі посади в панцерних військах. За невеликим винятком викладачами в ній були переважно бувші старшини руської царської Армії, які в більшості були арештовані в 1937-38 рр.

Харківська панцерна школа ім. Сталіна — до 1938 року дислоціювалася в м. Горькому.

Випускники цієї школи відзначалися поганим знанням, завдяки поганому складові викладачів. Праця військової школи була поправлена групою старшин школи ім. Фрунзе.

Примітка: Обидві школи підготовляли в більшості старшин для легких панцерних бригад, які озброювалися на той час кращими панцерами БТ (прототипи „Крісті“).

Перша Саратовська панцерна школа — це один із старих учбових закладів для підготовки старшин для легких панцерних бригад, які озброювалися панцерами Т-26:

Друга Саратовська панцерна школа — створена в 1937 році по підготовленні старшин для тяжких панцерних частин та з'єднань, які озброювалися панцерами Т-28 та Т-35.

Ульяновська (Самарська) панцерна школа — підговляла старшин-панцерників особливої техніки (керування панцерами через радіо на віддаль під час бою і т. д.). Вихованці цієї школи відзначалися добрим знанням і стояли на рівні з вихованцями школи ім. Фрунзе.

Владивостоцька панцерна школа — створена в 1939-40 р. для панцерних військ далеко східних військових округ Ч. А.

Полтавська авто-панцерна школа — створена в 1940 р. для забезпечення авто-панцерних військ Ч. А.

Борисовська авто-панцерна школа — створена в 1940 р. для забезпечення авто-панцерних військ Ч. А.

Ленінградська технічна панцерна школа — крім забезпечення панцерних військ технічними старшинами, також поповнювала технічний склад советських військових місій за кордоном. Поступити в цю школу було надзвичайно тяжко, завдяки суворій мандатній комісії.

Примітка: обидві ці школи було злито в одну військову панцерну технічну школу ім. Тимошенка і в 1940 р. дислоційовано в м. Києві.

Авто-панцерні курси перевишколу командно-старшинського складу Ч. А. До 1939 року такі курси існували лише в м. Ленінграді, а пізніше з штабним ухилом при начальниках АБТв основних військових округ.

Академія механізації і моторизації Червоної Армії ім. Сталіна.

Створена в 1930 році, як найвищий учбовий військовий заклад панцерних військ Ч. А. Начислювала в основному два факультети — командний та інженерський.

Продовження в наступному числі.

пполк. А. Ч.

»Ми клонимо голови перед усіма Героями тому, що вони берегли честі і життя українського народу, тому, що своїм життєвим трудом зближували українську націю до її призначення, не дали нам як нації загинути і своїм прикладом покликали до життя і чину нові тисячі борців«.

(ген. ТАРАС ЧУПРИНКА)

З ДОКУМЕНТІВ БОРОТЬБИ

З бойових дій УПА і збройного підпілля на українських землях під московсько- більшевицькою окупацією

Закінчення II світової війни дозволило московсько-більшевицьким окупантам України кинути всі свої сили на боротьбу з українським повстанським і підпільним визвольно-революційним рухом. Мир, що настав у світі, створив московсько-більшевицьким імперіялістам догідні умови для зміцнення їхнього становища в середині СРСР, яке зараз після війни було серйозно захитане посиленням спротивом нещадно гнوبлених і експлуатованих працюючих мас та національно-визвольними змаганнями поневолених народів, зокрема ж визвольною боротьбою українського народу та народів Прибалтики. Супроти всього населення, а особливо супроти українського населення на території дій УПА і революційного підпілля, большевицькі кати застосували нечуваний терор. Вони кинули на українські землі численні банди МГБ, МВД, партії, озброєної адміністрації і дали їм повну свободу у здушуванні визвольної боротьби українського народу, хоч би навіть найбільш звірськими і жорстокими методами.

Такий стан вимагав з боку українського визвольно-революційного руху зміни тактики. Йшлося про те, щоб, враховуючи існуючі в Україні обставини, а теж сили, що ними розпоряджався визвольний рух, знайти такі форми і методи боротьби, які забезпечили б визвольно-революційний рух перед розгромом з боку окупантів та дозволили б йому далі успішно розгортати свої дії. З цих причин УПА і революційні кадри перейшли з повстанських форм масової збройної боротьби в глибоке підпілля. Суцільні відділи УПА продовжують ще діяти тільки в тих районах, де для цього були догідні природно-географічні умови (головним чином у підкарпатських областях). Головним завданням підпілля стала організаторська і широка політично-пропагандивна робота. Її метою є повалення большевицького панування в Україні і побудова на українських етно-

графічних землях Української Самостійної Соборної Держави.

Перейшовши в глибоке підпілля, український визвольно-революційний рух, проте, своїх збройних акцій не припинив, змінився тільки їхній характер. Це вже не великі бої сотень і куренів УПА, а постійні дрібні збройні сутички з ворогом розчленованих, але тісно організаційно пов'язаних та керованих одним центром повстанських і підпільних груп. З-за кожного рогу в селі чи місті, на кожній стежці, в полі чи в лісі, днем і ніччю шле большевицькому окупантові невидна рука українського повстанця і підпільника-революціонера караючу кулю за кривди народу, за топтання його прав, за мільйони закатованих, запроторених у тюрми чи концтабори українських патріотів, за грабіж українського населення і знущання над ним, за намагання національно розкласти український народ і деморалізувати його, в обороні позицій українського визвольно-революційного самостійницького руху в Україні. Своїми збройними діями УПА і революційне підпілля, з одного боку, утруднюють московсько-більшевицьким окупантам їхні протинародні злочинні пляни, не дозволяють їм закріпитись в Україні, завдають утрат у людях. З другого боку, цими діями вони скріплюють українські народні маси в їхньому опорі большевицьким гнобителям та втримують їх у постійній готовості до остаточної розправи з окупантом в ім'я побудови незалежної української держави.

Наше неповне зведення, що його публікуємо в цьому Випуску, охоплює факти збройних дій УПА і збройного підпілля від початку м. вересня до кінця м. грудня 1947 р. В це зведення включено теж деякі факти збройної боротьби, що не були включені в попереднє зведення. (Зведення бойових дій УПА і збройного підпілля за час від м. серпня 1946 р.

до м. серпня 1947 р. було опубліковане в Випуску ч. 3 Бюра Інформації УГВР; зведення з другої половини 1945 р. і до м. серпня 1946 р. — в органі УГВР „Самостійність” ч. І).

*

1. 1. 47 р. в с. Оліїв (р-н Залізці, Терноп. обл.) підпільники обстріляли групу стрибків. Перелякані стрибки розбіглися.

20. 1. 47 р. на хуторах Шляхтиневські Гаї (р-н Бірки Вел., Терноп. обл.) емведисти зайшли на подвір'я, на якому була криївка підпільників. Підпільники, завваживши ворога, відкрили по ньому вогонь, внаслідок чого один емведист був убитий. Загинула підпільниця Дарка, яка, жертвуючи собою, залишилася в криївці, щоб понизити всі таємні матеріали.

22. 1. 47 р. в с. Цецори (р-н Зборів, Терноп. обл.) банда емведистів зайшла до хати, в якій була криївка двох повстанців. Емведисти, завваживши криївку, почали кричати, щоб повстанці здалися. На це, зі зброєю в руках, повстанці відповіли: „Вояки УПА не здаються. Ми боремося за право людини і народу на життя, ми боремося за Українську Незалежну Державу. А ви за що воюєте? Чи за те, щоб наші брати, батьки і матері з голоду гинули?” Розпочався бій, в якому один повстанець загинув, а другого неприємного забрали емведисти.

25. 1. 47 р. в с. Білоскірка (р-н Бірки Вел.) Терноп. обл.) підпільники обстріляли стрибків, внаслідок чого один стрибок був ранений.

27. 1. 47 р. в с. Рожанка (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) пвд. УПА розбив магазин ліспромгоспу. Сконфісковані речі частинно роздано населенню, а частинно зужито для власних потреб.

1. 3. 47 р. в с. Мшанці (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) 14 бандитів з МВД зробили засідку. На засідку вийшло двох підпільників. Вони завважили ворога і відкрили по ньому вогонь, внаслідок чого двох емведистів було ранених.

19. 3. 47 р. підпільники роззброїли стрибків на колонії Романів (р-н Торчин, Волин. обл.).

Того ж дня в Уляницькій лісі (р-н Торчин, Волин. обл.) була сутичка між групою повстанців і бандою МВД.

28. 3. 47 р. в с. Соколі (р-н Луцьк, Волин. обл.) підпільники знищили в сільраді документи і телеф. апарат.

28. 3. 47 р. в с. Дітківцях (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками і бандою емведистів.

29. 3. 47 р. в с. Осоговичі (р-н Турійськ, Волин. обл.) емведівські бандити знайшли криївку повстанців. Зав'язався бій, в якому, оточені ворогом, повстанці загинули.

1. 4. 47 р. в Вишнівському р-ні Терноп. обл. в сутичці з підпільниками впало 2-ох емведистів, а один був ранений.

1. 4. 47 р. в с. Стінка (р-н Золотий Потік, Терноп. обл.) повстанці мали перестрілку з групою емведистів. У висліді перестрілки по обох боках було по одному вбитому.

3. 4. 47 р. В Мпанецькому лісі (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) була перестрілка між групою повстанців і емведівськими бандитами.

Того ж дня в тому самому лісі була сутичка між емведистами і підпільниками. Підпільники втратили не мали. Емведисти свої втрати законспірували.

3. 4. 47 р. в с. Кушлин (р-н Великі Дедеркали, Терноп. обл.) група повстанців роззброїла станицю стрибків. Повстанці здобули 1 кулемет, один міномет, 6 рушниць і амуніцію. Повстанці арештували

також райуповноваженого з мінзагу, який грабив селян з останнього шматка хліба. Згідно з бажанням населення, повстанці покарали його карою смерті через повішення.

4. 4. 47 р. в Дітковецькому лісі (р-н Великий Глубічок, Терноп. обл.) група емведистів наскочила на двох підпільників. Зав'язалась перестрілка, в якій підпільники, оточені ворогом, загинули героїською смертю.

6. 4. 47 р. в с. Трибухівці (р-н Бучач, Терноп. обл.) була сутичка між повстанцями і бандою МВД.

7. 4. 47 р. б. с. Ріпиці (р-н Бучач, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками і емведистами-гарнізонниками.

З початком м. квітня 47 р. в с. Цапівці (р-н Товсте, Терноп. обл.) 10 емведівських бандитів зайшли на подвір'я, де була криївка 3-ох підпільників. Зав'язався бій, під час якого підпільники, оточені ворогом, погинули.

8. 4. 47 р. в лісі біля с. Коропецька Діброва (р-н Коропець, Терноп. обл.) відбувся бій між групою повстанців і бандою МВД.

8. 4. 47 р. в с. Тростанці (р-н Коропець, Терноп. обл.) повстанці розбили колгосп.

В м. квітні 1947 р. в районі Золотники (Терноп. обл.) підпільники покарали карою смерті начальника „істребительного” батальйону, який грабив місцевих і голодуючих із східних областей селян.

9. 4. 47 р. в с. Вівся (р-н Козова, Терноп. обл.) була перестрілка між групою підпільників і емведівською бандою.

10. 4. 47 р. в с. Сапогів (р-н Борщів, Терноп. обл.) відбувся бій між підпільниками, оточеними в криївці, і бандою МВД та стрибків. Підпільники, вистрілявши всі набой, пострілялися. Ворог мав одного вбитого.

12. 4. 47 р. в с. Матіївці (р-н Великі Дедеркали, Терноп. обл.) була сутичка між повстанцями і бандою МВД, під час якої вбито одного повстанця.

13. 4. 47 р. на шляху Загайці-Якимівці (р-н Вел. Дедеркали, Терноп. обл.) була перестрілка між групою підпільників і емведистами.

13. 4. 47 р. в с. Буцнева (р-н Микулинці, Терноп. обл.) два повстанці роззброїли 17 стрибків. Здобуто 17 рушниць, 1 кулемет і амуніцію.

15. 4. 47 р. в с. Вівся (р-н Козова, Терноп. обл.) один підпільник зустрів на дорозі 4-ох озброєних бандитів з адміністрації з райцентру. Підпільник обстріляв їх і ранив одного бандита. Сам відступив.

17. 4. 47 р. в с. Милівці (р-н Чортків, Терноп. обл.) була сутичка між групою повстанців і емведівськими бандитами.

18. 4. 47 р. на полі біля с. Звенигород (р-н Бучач, Терноп. обл.) була перестрілка між двома підпільниками і бандою МВД.

18. 4. 47 р. б. с. Шибалин (р-н Бережани, Терноп. обл.) 60 емведівських бандитів наскочили на криївку 6-ох підпільників. Зав'язався бій, в якому підпільники, вистрілявши всі набой, пострілялися останніми залишеними кулями.

21. 4. 47 р. в лісі б. с. Кривче (р-н Борщів, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками і бандою МВД.

24. 4. 47 р. в с. Оріховець (р-н Підволочиська, Терноп. обл.) підпільники обстріляли групу бандитів з озброєної районної адміністрації й „істребительного” батальйону, внаслідок чого був ранений працівник райфінвідділу.

24. 4. 47 р. в лісі б. с. Комарівка (р-н Бережани, Терноп. обл.) емведисти зустріли одного підпільника. Зав'язалась перестрілка, під час якої підпільник, оточений емведистами, розірвався іррацією.

25. 4. 47 р. в с. Бодаках (р-н Вишнівець, Терноп. обл.) 3-ох повстанців зустрілися з бандою МВД в числі 50 чол. Розпочався завзятий нерівний бій. В бою повстанці 5-ох емведистів вбили та 3-ох поранили. Оточені переважачими силами ворога, з національним гімном на устах та окликом „Слава Україні!” повстанці погинули.

25. 4. 47 р. в с. Сосулівка (р-н Чортків, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою МВД.

28. 4. 47 р. в с. Забара (р-н Шумськ, Терноп. обл.) група підпільників обстріляла гарнізонників МВД.

30. 4. 47 р. була перестрілка між повстанцями і емведівськими бандитами на шляху Мізюринець-Радешівка (р-н Вел. Дедеркали, Терноп. обл.).

1. 5. 47 р. Городище (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) підпільники мали перестрілку з бандою МВД.

1. 5. 47 р. б. с. Бересток (р-н Товсте, Терноп. обл.) група повстанців звела бій з бандою МВД.

3. 5. 47 р. б. с. Камерівці (р-н Заліщики, Терноп. обл.) була сутичка між групою підпільників і емведистами.

4. 5. 47 р. повстанці забрали із станції Корначівка (р-н Вишнівець, Терноп. обл.) пограбоване большевиками збіжжя і роздали населенню. Рівночасно знищили автомашину, телеф. устаткування і забрали 4 рушниці.

4. 5. 47 р. в с. Залісці (р-н Шумськ, Терноп. обл.) була сутичка між підпільниками і бандою МВД.

4. 5. 47 р. в с. Круголець (р-н Шумськ, Терноп. обл.) повстанці обстріляли емведистів, які перевіряли документи у селян.

5. 5. 47 р. в с. Березолупи Малі (р-н Рожище, Волин. обл.) емведисти, які переводили розшуки, натрапили на одного підпільника. Підпільник відкрив по них вогонь, в наслідок чого один бандит був убитий. Підпільник загинув.

6. 5. 47 р. в Базниківському лісі (р-н Бережани, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою МВД.

6. 5. 47 р. в с. Явір (р-н Бориня, Дрогоб. обл.) пвд УПА під командою ст. бул. Тараска обстріляв емведівських бандитів, в наслідок чого 2-ох емведистів впало вбитих, а один був ранений.

8. 5. 47 р. в с. Глубічок (р-н Борщів, Терноп. обл.) група повстанців зустрілася з бандою МВД. Під час перестрілки один емведист був ранений.

9. 5. 47 р. на Литвинських хуторах (р-н Підгайці, Терноп. обл.) емведисти натрапили на кривку підпільників. Зав'язався бій, під час якого оточені підпільники, вистрілявши в бою амуніцію, пострілялися.

9. 5. 47 р. б. с. Росоховатець (р-н Підволочиська, Терноп. обл.) була перестрілка між групою повстанців і стрибками.

11. 5. 47 р. пвд УПА під ком. ст. бул. Тараска покарав карою смерті 3-ох найактивніших комсомольців в с. Шум'яче (р-н Турка, Дрогоб. обл.), а іншим комсомольцям повстанці дали тільки пересторогу.

11. 5. 47 р. в с. Гиновичі (р-н Бережани, Терноп. обл.) підпільники застрілили емведиста з емведівського гарнізону в с. Шум'яни.

11. 5. 47 р. в с. Сверхківці (р-н Товсте, Терноп. обл.) банда емведистів наскочила на хату, в якій квартирувало двох підпільників. Зав'язався бій, під час якого, оточені ворогом, підпільники загинули.

13. 5. 47 р. була сутичка між групою повстанців і бандою МВД в Мужилівському лісі (р-н Підгайці, Терноп. обл.).

13. 5. 47 р. в с. В. Вікники (р-н Вел. Дедеркали

Терноп. обл.) 25 емведистів наскочили на хату, що в ній мало кривку 3-ох підпільників. Зав'язався нерівний бій, в якому підпільники, пробиваючись з-поміж ворогів, загинули.

14. 5. 47 р. в с. Заруддя (р-н Вишнівець, Терноп. обл.) підпільники роззброїли стрибків.

14. 5. 47 р. в с. Котузів (р-н Золотники, Терноп. обл.) з бандитами МВД зустрівся підпільник Дон. Зав'язався бій, в якому Дон був ранений. Він заліз і далі стріляв по ворогові та боронився гранатами. Коли ворожі стріли втихли, підпільник заспівав: „З пісню на устах ми йдем до бою...”. Почалась знова перестрілка. Донові забракло набоїв. Він загинув з окликом: „Слава Україні! Смерть московським окупантам!”.

15. 5. 47 р. в с. Золочівка (р-н Козова, Терноп. обл.) банда емведистів наскочила на кривку повстанців. Зав'язався нерівний бій, в якому повстанці, щоб не попасти живими в руки ворога, пострілялися.

16. 5. 47 р. в с. Шишківцях (р-н Борщів, Терноп. обл.) група повстанців зустрілася з бандою МВД. Під час перестрілки один бандит був ранений.

16. 5. 47 р. в с. Залуче (р-н Заліщики, Терноп. обл.) підпільники обстріляли банду стрибків. Стрибки повтікали.

18. 5. 47 р. була перестрілка між групою повстанців і бандою МВД в с. Ценів (р-н Козова, Терноп. обл.).

18. 5. 47 р. в с. Заглинки (р-н Овадне, Волин. обл.) підпільники зліквідували участкового МВД.

19. 5. 47 р. в лісі б. с. Ялове (р-н Устрики Долішні, Дрогоб. обл.) пвд УПА під ком. к-ра Тараска звів бій з бандою МВД. Емведисти були приневолені відступити, залишаючи одного вбитого.

20. 5. 47 р. в с. Теклівка (р-н Володимирець, Рівен. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою МВД.

21. 5. 47 р. б. т. зв. Великого лісу (р-н Дубровиця, Рівен. обл.) відбулась сутичка між повстанцями і бандитами з МВД, які верталися з облави.

21. 5. 48 р. в с. Ворвулинці (р-н Товсте, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою МВД, під час якої загинув 1 підпільник.

21. 5. 47 р. в с. Ганівці (р-н Товсте, Терноп. обл.) група підпільників звела бій з бандою МВД.

21. 5. 48 р. повстанці зробили засідку, з якої поранили начальника „істребітельного” батальйону в с. Шишківці (р-н Вишнівець, Терноп. обл.). Від переляканого ворога здобуто 2 рушниці.

22. 5. 47 р. в с. Медведівці (р-н Бучач, Терноп. обл.) емведисти зайшли до хати, в якій квартирувало 2-ох підпільників. Зав'язалась перестрілка, під час якої обидва підпільники впали.

23. 5. 47 р. на Синовських хуторах (р-н Стара Виживка, Волин. обл.) була перестрілка між повстанцями і бандою стрибків.

23. 5. 47 р. в Базниківському лісі (р-н Бережани, Терноп. обл.) була перестрілка між групою повстанців і бандою МВД.

23. 5. 47 р. в с. Оков'ятин (р-н Борщів, Терноп. обл.) була сутичка між повстанцями і емведівськими бандитами, в наслідок якої впав один повстанець.

23. 5. 47 р. в с. Лісівці (р-н Товсте, Терноп. обл.) підпільники мали сутичку з бандою МВД.

24. 5. 47 р. в с. Камерівці (р-н Заліщики, Терноп. обл.) підпільники мали сутичку з бандою МВД.

24. 5. 47 р. в с. Камерівці (р-н Заліщики, Терноп. обл.) підпільники зустрілися з бандою емведистів. Зав'язалась перестрілка, під час якої один підпільник був ранений.

24. 5. 47 р. на полі б. с. Угринківці (р-н Заліщи- ки, Терноп. обл.) був бій між 4-ма повстанцями і бандою МВД. Оточені ворогом повстанці в безви- хідному становищі пострілялися.

24. 5. 47 р. б. Комарівського хутора (р-н Колки, Волин. обл.) емведівські бандити зустрілися з під- пільником. Під час перестрілки підпільник загинув.

25. 5. 47 р. в лісі б. с. Конотопи (р-н Степань, Рівен. обл.) була перестрілка між повстанцями і бандою емведистів.

25. 5. 47 р. в с. Довга Нива (р-н Камінь Коширсь- кий, Волинська обл.) підпільна боївка обстріляла оз- бровених бандитів з ворожої адміністрації.

25. 5. 47 р. в Базниківському лісі (р-н Бережани, Терноп. обл.) була сутичка між групою підпільни- ків і емведівською бандою.

25. 5. 47 р. в с. Тойкут (р-н Ковель, Волин. обл.) група підпільників мала сутичку з емведівськими бандитами.

25. 5. 47 р. в с. Оліїв (р-н Залізці, Терноп. обл.) підпільники стрінулися з бандою МВД. Зав'язалась перестрілка, під час якої один емведист був важко ранений, так що по кількох днях помер.

26. 5. 45 р. в с. Глядках (р-н Залізці, Терноп. обл.) була перестрілка між двома підпільниками і бандою МВД. Обидві сторони втрат не мали.

29. 5. 47 р. в с. Горолице (р-н Козова, Терноп. обл.) повстанці поранили одного ворожого вислуж- ника з районної адміністрації

29. 5. 47 р. в с. Залісся (р-н Коропець, Терноп. обл.) була сутичка між повстанцями і групою ем- ведистів.

29. 5. 47 р. підпільники мали перестрілку з бан- дою МВД на Соснівських хуторах (р-н Золотники, Терноп. обл.)

29. 5. 47 р. в с. Королівці (р-н Коломия, Станисл. обл.) емведівські бандити зустрілися в одній хаті з підпільником. Підпільник відкрив по них вогонь, від якого був убитий сержант МВД. Оточений емве- дистами, підпільник застрівся.

30. 5. 47 р. на хуторах Соснівських (р-н Золот- ники, Терноп. обл.) емведисти знайшли криївку, в якій лежав хворий повстанець. Повстанець відкрив по ворогах вогонь і, вистрілявши всі набої, розір- вався гранатою.

31. 5. 47 р. в с. Ренів (р-н Залізці, Терноп. обл.) група підпільників звела бій з бандою МВД.

1. 6. 47 р. в с. Лапшин (р-н Бережани, Терноп. обл.) повстанці мали сутичку з бандою МВД.

В перших днях червня 1947 р. в с. Бересько, (р-н Загурці, Волин. обл.) повстанці зліквідували уповноваженого для заготівлі, який грабив насе- лення, а в с. Холопечях — емведиста, що організу- вав „істребітельний” батальйон.

2. 6. 47 р. в с. Скулин (р-н Ковель, Волин. обл.) була перестрілка між повстанцями і групою емве- дистів.

3. 6. 47 р. між сс. Котузів — Гниловоди (р-н Золотники, Терноп. обл.) повстанці мали сутичку з бандою МВД.

4. 6. 47 р. в с. Залісці (р-н Рожище, Волин. обл.) була перестрілка між підпільником і емведівськими бандитами.

5. 6. 47 р. на хуторах Мельниця (р-н Степань, Рівен. обл.) була сутичка між підпільниками і бан- дою емведистів, що переводили розшуки. Обидва підпільники, вистрілявши всі набої, загинули.

7. 6. 47 р. в с. Верхів (р-н Камінь-Коширський, Волин. обл.) підпільна боївка зробила засідку на озброєних бандитів з ворожої адміністрації. В вис- ліді зліквідовано фінагента і голову сільради, які тероризували населення.

7. 6. 47 р. між лісом і с. Івашківці (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) група повстанців мала сутич- ку з бандою МВД. В сутичці ворог втратив 2-ох вбитих. Повстанці втрат не мали.

8. 6. 47 р. в с. Кульчиці (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) рій УПА з вд. відділу „Булава” обстріляв ем- ведівських бандитів. Від повстанських стрілів впа- ло 4-ох емведистів.

8. 6. 47 р. на Лісовському хуторі (р-н Колки, Во- лин. обл.) була перестрілка між групою підпільни- ків і емведівськими бандитами.

9. 6. 47 р. повстанці затримали і спалили потяг, яким большевики вивозили дрова з с. Верхів до м. Камінь-Коширський (Волин. обл.).

9. 6. 47 р. в с. Вулька (р-н Бережани, Терноп. обл.) підпільники мали перестрілку з бандою МВД.

9. 6. 47 р. в лісі б. с. Устечко (р-н Товсте, Тер- ноп. обл.) була сутичка між підпільниками і бан- дою МВД.

10. 6. 47 р. була перестрілка між повстанцями і емведівськими бандитами в с. Скулин (р-н Ковель, Волин. обл.).

10. 6. 47 р. на присілку Якубівка (р-н Товсте, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками і емведистами. В час перестрілки тяжко ранений підпільник, щоб не потрапити в руки ворога, дострі- лився.

13. 6. 47 р. в с. Чорна (р-н Нижні Устрики, Дро- гоб. обл.) пвд. УПА під ком. к-ра Тараска провів акцію на колгосп і молочарню.

13. 6. 47 р. в Лупькому лісі (Коломийщина, Ста- нисл. обл.) була сутичка між підпільниками і бан- дою МВД.

13. 6. 47 р. в с. Слобідка Мала (р-н Борщів, Тер- ноп. обл.) повстанці мали сутичку з бандою МВД.

13. 6. 47 р. в с. Вістова (р-н Калущ, Станисл. обл.) підпільники роззброїли капітана ЧА. Капітана після перевірки звільнено.

14. 6. 47 р. відбувся бій між групою повстанців і бандою МВД в с. Гайворонка (р-н Золотники, Тер- ноп. обл.).

15. 6. 47 р. в с. Деражне (р-н Деражне, Рівен. обл.) була сутичка між двома повстанцями і емве- дівськими бандитами, які переводили розшуки. Вистрілявши всі набої, оточені ворогом, повстанці загинули.

16. 6. 47 р. в с. Рукомиш (р-н Бучач, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками і емве- дистами.

16. 6. 47 р. на полі б. с. Шумляни (р-н Підгайці, Терноп. обл.) емведисти наскочили на криївку 3-ох підпільників. Зав'язався завзятий бій, під час якого підпільники, оточені ворогом, пострілялися,

16. 6. 47 р. на полі б. с. Вівсья (р-н Козова, Тер- ноп. обл.) повстанці обстріляли банду емведистів, після чого емведисти повтікали.

17. 6. 47 р. рій УПА з вд. „Басейн” знищив мо- лочарню в с. Сушиця Велика (р-н Хирів, Дрогоб. обл.).

18. 6. 47 р. в лісі т. зв. Красику (Коломийщина, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками і емведистами.

19. 6. 27 р. була сутичка між повстанцями і бандою МВД в лісі б. хуторів Переспа і Конотопи (р-н Степань, Рівен. обл.).

20. 6. 47 р. на шляху б. хутора Гуньки (р-н Ми- кулиці, Терноп. обл.) повстанці мали перестрілку з бандою МВД.

23. 6. 47 р. в с. Залізці (р-н Рожище, Волин. обл.) під час перестрілки з підпільниками був ранений один емведист, який після перевезення до лікарні помер.

23. 6. 43 р. в лісі б. с. Садки (р-н Товсте, Терноп. обл.) повстанці звели бій з бандою емведистів.

25. 6. 47 р. в с. Білина Мала (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) рій УПА під ком. к-ра Верхового мав сутичку з емведівською заставою.

25. 6. 47 р. на полі б. с. Цапівці (р-н Товсте, Терноп. обл.) підпільники звели бій з емведівськими бандитами. Оточені ворогом в криївці підпільники, після завзятого бою, пострілялися.

28. 6. 47 р. була перестрілка між підпільниками і емведистами б. с. Купчинець (р-н Козлів, Терноп. обл.). Свої втрати ворог законспірував.

28. 6. 47 р. в лісі б. с. Хмелева (р-н Товсте, Терноп. обл.) була сутичка між групою підпільників і бандою МВД.

28. 6. 47 р. на полях б. с. Бзовиці (р-н Залізці, Терноп. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів, в наслідок чого один емведист був убитий і один ранений.

28. 6. 47 р. в с. Хатках Лучанських (р-н Микулинці, Терноп. обл.) повстанці звели бій з бандою МВД. Під час бою один емведист був ранений, а інші розбіглися.

28. 6. 47 р. в с. Голибісі (р-н Шумськ, Терноп. обл.) була перестрілка між групою підпільників і емведистами.

28. 6. 47 р. в с. Теклівка (р-н Володимирець, Рівен. обл.) повстанці мали сутичку з бандою МВД.

29. 6. 47 р. на Остаповецьких полях (р-н Зборів, Терноп. обл.) була сутичка між емведистами і двома підпільниками.

29. 6. 47 р. б. присілка Альбанівка (р-н Зборів, Терноп. обл.) підпільники мали сутичку з бандою МВД.

29. 6. 47 р. повстанці звели бій з емведистами в Микулинецькому лісі (р-н Микулинці, Терноп. обл.). Ворог мав одного вбитого і одного важко раненого.

29. 6. 47 р. в лісі б. с. Садки (р-н Товсте, Терноп. обл.) емведисти мали сутичку з підпільниками.

30. 6. 47 р. в с. Плхів (р-н Бережани, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками і бандитами МВД.

30. 6. 47 р. на хуторах Драгоманівка (р-н Козлів, Терноп. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільників. Зав'язалась перестрілка, під час якої ранені підпільники пострілялися.

30. 6. 47 р. в с. Купчинець (р-н Козлів, Терноп. обл.) емведисти наскочили на хутір, в якому була криївка підпільників. По короткому бою, оточені переважними силами ворога, підпільники понизили всі підпільні матеріали і пострілялися.

30. 6. 47 р. в с. Копчі (р-н Луцьке, Волин. обл.) підпільники зліквідували ворожого вислужника з райцентру, що виганяв силою селян на роботу до лісу.

31. 6. 47 р. в с. Устечко (р-н Товсте, Терноп. обл.) була сутичка між повстанцями і бандою МВД.

1. 7. 47 р. в с. Дворіччя (р-н Микулинці, Терноп. обл.) була перестрілка між повстанцями і бандою МВД.

1. 7. 47 р. в с. Купчинець (р-н Козлів, Терноп. обл.) відбувся бій між двома підпільниками і бандою емведистів. В бою ворог втратив одного вбитого — ст. лейтенанта — і одного тяжко раненого. Обидва підпільники в безвихідному становищі, з окликом „За тебе, Україно“, пострілялися.

2. 7. 47 р. в Новосілецькому лісі (р-н Колки, Волин. обл.) повстанці звели бій з емведівськими бандитами.

2. 7. 47 р. б. с. Подусова (Перемишлянщина, Львів. обл.) була сутичка між групою повстанців і емведівською бандою. В цей же час в Станимир-

ських лісах інша група підпільників звела бій з емведистами, що переводили облаву.

В днях 3. 6. 10. 7. 47 р. в с. Веселівка (р-н Шумськ, Терноп. обл.) емведисти робили засідки. Їх завважили повстанці і обстріляли, в наслідок чого один емведист був убитий. Повстанці втрат не мали.

3. 7. 47 р. в с. Криве (р-н Бориня, Дрогоб. обл.) вд. УПА під ком. к-ра Хріна звів бій з бандитами МВД. В бою вд. втратив 2-ох вбитих. Ворог свої втрати законспірував.

5. 7. 47 р. під с. Лозова (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) була перестрілка між групою підпільників і емведистами.

6. 7. 47 р. була сутичка між групою підпільників і бандою МВД б. с. Сокіль (р-н Рожище, Волин. обл.).

6. 7. 47 р. б. с. Лапшин (р-н Бережани, Терноп. обл.) повстанці звели бій з бандою МВД. В наслідок бою ворог втратив 2-ох вбитих і 12 ранених. Рівночасно загинуло в бою 3-ох повстанців.

6. 7. 47 р. на Сокальських хуторах (р-н Рожище, Волин. обл.) була сутичка між групою підпільників і бандою МВД.

7. 7. 47 р. в с. Ходачкові (р-н Козлів, Терноп. обл.) підпільники знищили кіноапарат.

7. 7. 47 р. в с. Ходаки (р-н Шумськ, Терноп. обл.) зав'язалась перестрілка між підпільниками і бандою МВД. Втрат не було по обох боках.

7. 7. 47 р. в Замшанському лісі (р-н Стара Виживка, Волин. обл.) повстанці мали сутичку з емведівськими бандитами.

В м. липні 47 р. б. с. Довжиця (р-н Колки, Волин. обл.) була перестрілка між підпільниками і емведистами, які переводили облаву. В перестрілці впав один підпільник.

9. 7. 47 р. в с. Журавенко (р-н Букачівці, Станисл. обл.) підпільники мали сутичку з бандою емведистів.

9. 7. 47 р. в с. Микитинці (р-н Косів, Станисл. обл.) пвд. УПА з засідки обстріляв емведівських бандитів.

9. 7. 47 р. на Володимирецьких хуторах (р-н Володимирець, Рівен. обл.) була перестрілка між підпільниками і емведівськими бандитами.

В м. липні 47 р. в с. Золоте (р-н Висоцьке, Рівен. обл.) група МВД зустрілась з одним підпільником. Зав'язалась перестрілка, в якій, оточений переважними силами ворога, підпільник загинув.

10. 7. 47 р. на полі б. с. Літин (р-н Турійськ, Волин. обл.) повстанці зустрілися з групою емведівських бандитів. Зав'язалась перестрілка, під час якої один ранений повстанець дострілювався.

12. 7. 47 р. під лісом Літинщина (р-н Турійськ, Волин. обл.) була сутичка між підпільниками і бандою емведистів.

12. 7. 47 р. в с. Іспас (р-н Коломия, Станисл. обл.) в перестрілці з емведистами впав один підпільник.

12. 7. 47 р. в Стрипських лісах (р-н Турка, Дрогоб. обл.) вд. УПА під ком. к-ра Хріна звів бій з бандитами емведистів. В бою ворог втратив 6-ох убитих і мав одного раненого. По боці повстанців був один вбитий і 2-ох ранених.

13. 7. 47 р. в с. Хатки. (р-н Золотники, Терноп. обл.) емведисти зайшли до хати, в якій було 2-ох підпільників. Підпільники привітали їх вогнем, в наслідок чого був вбитий один емведист. Зав'язався бій. Підпільники, оточені ворогом, вистрілявши останні набой, погинули.

13. 7. 47 р. в с. Новосілка (р-н Підгайці, Терноп. обл.) емведисти застали в хаті 3-ох повстанців. Повстанці відкрили по них вогонь, в наслідок чого

був вбитий старший лейтенант МВД і ранений один рядовий емведист.

14. 7. 47 р. в лісі б. с. Блохи (р-н Заложці, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками і бандою МВД.

15. 7. 47 р. 50 бандитів МВД наскочило на криївку 3-ох підпільників на т. зв. Залісся (р-н Олесько, Львів. обл.). Підпільники в нерівному завзятому бою погинули.

16. 7. 47 р. б. с. Болшів (р-н Болшівці, Станисл. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів, в наслідок чого був убитий один емведист.

17. 7. 47 р. б. с. Коржова (р-н Манастирська, Терноп. обл.) повстанці стрінулися з емведистами і відкрили по них вогонь. Від повстанських стрілів впало 2-ох емведистів.

17. 7. 47 р. в с. Дрищів (р-н Бережани, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою МВД.

48. 7. 47 р. в с. Підлісках (р-н Гоща, Рівен. обл.) банда МВД зустрілася з двома підпільниками. Підпільники обстріляли емведистів, в наслідок чого був вбитий майор МВД.

19. 7. 48 р. в с. Турці (р-н Коломия, Станисл. обл.) повстанці знищили устаткування радгоспу та спалили стирти збіжжя і сіна.

19. 7. 47 р. в лісі б. с. Плоске (р-н Стрілки, Дрогоб. обл.) пвд. УПА зловив ворожого розвідника, якого передано до Служби Безпеки (СБ).

20. 7. 47 р. в с. Руське Ольб'є (р-н Камінь-Копи. Волин. обл.) підпільники знищили молочарню.

24. 7. 47 р. в с. Дрищів (р-н Бережани, Терноп. обл.) підпільники обстріляли емведівську банду, в наслідок чого один емведист був убитий.

25. 7. 47 р. на полі б. с. Ганівці (р-н Болшівці, Станисл. обл.) повстанці обстріляли банду емведистів. Один емведист був ранений, інші втекли.

25. 7. 47 р. в с. Золота Свобода (р-н Бережани, Терноп. обл.) підпільники покарали карою смерті партійця — голову сільради за невідповідну поведінку з населенням.

25. 7. 47 р. в с. Русилів (Золочівщина, Львів. обл.) була сутичка між групою підпільників з гарнізону із с. Фірлеїв.

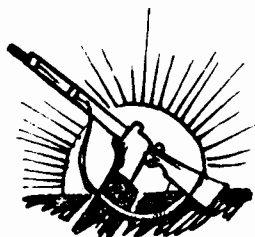
26. 7. 47 р. в селі Вівся (р-н Бережани, Терноп. обл.) повстанці зліквідували двох партійців за невідповідну поведінку з населенням.

27. 7. 47 р. в с. Воскресінці (р-н Букачівці, Станисл. обл.) підпільники вимінували спиртзавод.

28. 7. 47 р. в с. Буховичі (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.) повстанці зробили засідку на емгебистів. Від повстанських стрілів був вбитий лейтенант МГБ і тяжко ранений участковий МВД.

29. 7. 47 р. в лісі б. с. Ігровиця (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) була перестрілка між групою емведистів і підпільником, під час якої підпільник загинув.

30. 7. 47 р. в с. Ставчани (р-н Славсько, Терноп. обл.) емведисти, роблячи розшуки, наткнулися на 3-ох підпільників. Підпільники відкрили по них вогонь. Під час бою впало двох емведівських бандитів, а один був рапений. Підпільники пробієм вирвалися з оточення.

Читайте!

Передплачуйте!

Поширюйте!

журнал

«ДО ЗБРОЇ»

Повітряна сила — мілітарний ключ для збереження життя

„The Military Key to Survival“ Reader's Digest (SePt. 1950)

(„Мілітарний ключ для збереження життя“).

Зміст книжки:

„Air Power: Key to Survival“ by Major Alexander P. de Seversky (Майор Александер П. де Северські: „Повітряна сила, ключ для збереження життя“).

В цей критичний момент, під загрозою російської світової агресії, основною метою США є утримати мир. Для цього мілітарна підготовка США мусить бути така, щоб діяти відстрашаючо, якби СССР (автор говорить тільки про „Росію“) вступив у війну. Хтонебудь, досить нерозважний визвати США, мусить бути свідомий, що не зважаючи на те, які страшенні не були б змагання, його можливості виграти майже жодні, — що остаточно перемога буде по боці США.

Основний закон перемоги, дійсний впродовж історії, такий, що **війна мусить спиратися на одну основну силу.**

Залежно від свого географічного положення, нація шукає за виразною перевагою в одній площині, шукаючи вирішного бою, який potwierдив би її силу. Про інші елементи підмоги треба дбати теж, але ніколи коштом головної сили у вирішній площині.

Цей закон відповідає розсудкові. Він вимагає з'єднання ресурсів і зусиль в вирішних стратегічних вимірах, замість роздіблювати силу для побічних цілей. Дотепер у нас щодо цієї класичної аксіоми ніхто не сумнівався. Воюючи нації дбали про непереможність на суші **або** на морі.

Кожний американський стратег знає, що США не могли б бути однаково сильні в обох площинах. З огляду на острівно-континентальне положення США, прийнято було роллю морської флоту за найважливішу (найвищу); вона гарантувала безпеку батьківщини і — якщо потрібно — час для підготовки сухопутних військ.

Абсолютне панування в одній площині — це суть правдивого **стратегічного балансу.** Поділ народного багатства поміж усі мілітарні елементи, який сьогодні вважається „вирівняними силами“ є в дійсності розтратним невіривнянням, себто хаосом.

Цей класичний принцип був у останній війні притемнений. Однак навіть через його притемнення концепцію можна розпізнати. В Європі основною силою був піший вояк, все інше відіграло допоміжну роллю. На Пацифіку стратегія була в концепції морська, змагаючи до заблокування і здушення противника на його островах. Та пляни обох сторін були перекреслені, коли найсуттєвішою площиною ведення війни стало повітря. Висліді цього світ був свідком війни безмежних імпровізацій і замішання. Комбінація суша-море-повітря виявилась вислідом **переходового періоду.** Це

був лиш чинник, творений konieczністю, що втрачає значення, як лиш повітряна сила стає вирішною.

Від того часу повітряна сила **стала вирішною.** Вона досягнула те, що зі своєї домашньої бази може вдарили кожну ціль на поверхні землі; вона може прийняти бій донебудь, не зважаючи на віддачу. Тому то стратегія США мусить знову зважати на класичний принцип одної непоборної сили в доміантній площині. США мусять готуватись змусити ворога з об'єктів і перебрати цілковите панування у повітрі

США мусять зрештешувати з помилкових порад щодо одночасної переваги в усіх ділянках. Прямування США мусить бути просте й безсумнівне: відстрашити агресію через досягнення панування в повітрі — такого виразного, такого незаперечного й такого утримуючого мир, яким було британське на широких морях у зеніті сили Великобританії.

Криза народної безпеки

Теперішня загроза для миру далеко більш серйозна, як будь коли у минулому. Якщо війна прийшла б, тоді США, їх міста, індустрія, комунікація й населення будуть головною цілью. Це буде жорстока боротьба проміж двома світами, двома ідеологіями, з безумовною перемогою як єдиною метою. І цим разом США стануть віч-на-віч з ворогом з людською силою й тотальними ресурсами, більшими, як її власні.

В II світовій війні США здушили ворога самою вагою людей і машин. США мали доволі часу на експерименти, імпровізації, копіювання зброї і стратегії, для неправильних починань.

Як змагун важкої ваги, маючи в рингу противника ваги пера, США могли сліпо вдарили, витрачаючи даремно енергію і все таки маючи надію як-небудь поцілити. Та навіть і тоді перемога була сумнівною, аж поки США не випустили повітряної сили, щоб сповнила своє стратегічне завдання.

Якщо б була США накинена третя світова війна, США напевно не мали б таких догідних місць для помилок. Їх стратегія мусить бути правильно продумана й скерована з самого початку. Вона мусить бути пристосована до спеціалізованих талантів власної країни і технічної переваги для приготування до квалітативної переваги над потенціальним ворогом, який може мати у своєму розпорядженні цілий євразійський континент і майже половину людської раси. Як Давид, стоячи напроти Голята, так і США мусять вибрати належну зброю і поцілити стратегічне око вола.

Стратегічний вибір, що буде рішати долю для США і через те цілого людства, мусить бути зроблений швидко — і лише народ США може його зробити. Він мусить вибрати поміж застарілими методами й історичною нагодою зробити своєю країну найпередовішою в умовах нових метод.

Теза цієї книжки спирається на трьох основних переконаннях, які Северські старається довести:

1) **Передпосилки, на яких тепер формулюють стратегію у Вашингтоні, є хибні й мають у собі зародки невдачі.**

В основному США готуються провадити наступну війну методами й зброєю минулої — готуючись, так би мовити, до такого конфлікту, якого вже ніколи не буде. США намагаються стати максимально сильними на суші, на морях і в повітрі. Така стратегія розтратна понад спроможності США й тому засуджена на невдачу.

2) **Стратегія перемоги є для США відкритою: стратегія, що охоплює глобальне командування повітрям, виконуване просто з американського континенту.** Вона може бути устаткована повітряною силою міжземісферного характеру, яка з бойовою меткістю може податись куди-небудь, вчинити кінцеве й повернутися без затримки до домашньої бази. Це план, що надзвичайно відповідає американським індустріальним можливостям, потенціалові науковому, підходів американського народу не вповні згідний з теперішнім повітряним досвідом. Що більше, це є в силах США.

3) **Правильна стратегія буде тяжити до гарантії миру.**

Вона може ефективно відстрашувати можливого агресора, тому що жодне невідне суспільство не може надіятись дорівняти США у найвищих досягах технології, кінцевій у модерній повітряній силі.

Вибір належної зброї

США довели достатньо свою волю до миру. Закінчивши війну з монополем пайбільш нищівної зброї у своїх руках, США віддавали її інтернаціоналізації, хотіли поділитись власним спеціальним знанням з цілим світом. Такого доказу волі до миру не дала жодна велика нація. Щоб оцінити цей факт, треба собі уявити, що сталося б, якби положення було протилежне, якби СССР сам посідав тайну атомової бомби.

Якщо США мусять тепер подбати про свою національну оборону, то це лиш під тиском тривожних післявоєнних фактів. Нерадо США мусіли признати, що їх слабкість творить невпинну приману для агресії. Аж поки надії, покладені на Об'єднані Нації, не виправдають себе, США не залишається нічого іншого, як зброїтись.

В цьому аспекті ми мусимо пайперше усвідомити собі, що найсильнішою основою СССР є маса людської сили, природних багатств, географічного простору. Армії Гітлера — так, як перед ним Наполеона — врзались глибоко в СССР лиш на те, щоб потім бути загубленими в його безмежних просторах і остаточно знищеними його незчисленними народами і їхньою здібністю до помсти. СССР не відстрашиться ніколи від збройної агресії і експансивних цілей через всесторонній військовий вишкіл у США і посилення збройними дивізіями Західної Європи. Ці речі означають сухопутну війну, в якій СССР держить козири.

Щодо морської війни, то СССР не має морської флотії, не потребує її і не боїться жодної морської флотії. Морська сила не може бути жодною реальною загрозою самовистачальному континенту, що не боїться блокади і в жодному випадку не є залежний від морської комунікації.

Совєтські правителі можуть дійсно заклопотатись лиш тоді, коли США виразно покажуть свій намір протиставити свій **сприт** їх кількості. Бо сприт, виявлений у перевазі стратегії, тактики і зброї, є найсильнішим козирем США.

А що під сьогочасну пору є найпередовішим, найбільш механізованим, найбільш технологічним

типом ведення війни? Зрозуміло, що відповідь звучить: **повітряна сила якнайдалшого засягу.**

Повітряна сила, що опановує повітряний океан понад усією нашою планетою, тому що вона рівночасно опановує всі суші й води внизу, може як запораку миру відігравати ту саму роль сьогодні, яку давніше відігравала морська сила.

Якщо США зредукують до абсолютного мінімум свою мілітарну інвестицію на суші і морі, а сконцентрують усі можливі ресурси, можуть мати переважаючу повітряну силу.

Майбутня повітряна сила не мусить бути колосальна. Вона лише мусить утримати свою вищість, особливо в якості, над повітряною силою будь-якої недемократичної країни, або коаліції країн.

Кінець заморських баз

Тепер США мусять плянувати і розбудовувати справжню глобальну повітряну силу. Повітряна стратегія II світової війни була помилкова. Не зважаючи на те, які великі були повітряні сили, вони були так довго нечинні, поки сухопутні армії і морська флотія не забезпечили їх заморськими базами. Природне питання є, отже, чому не можуть США тією самою стратегією виграти наступну світову війну? Щоб відповісти на це питання, треба розглянути умови, що існували в II світовій війні, та як вони мігтим змінилися.

Факт, що повітряна сила могла опанувати лиш частину певного театру дії в II світовій війні, змусить творити тільки **локальну перевагу** від часу до часу.

„Передусім ви мусите виграти повітряний бій“, сказав ген. Монтгомері під кінець 1943 р. „Якщо ви провірите ведення своїх кампаній, пізнасте, що ми ніколи не зводили належного бою, поки не був виграний повітряний бій“.

Проблемою для Монтгомері було лише перемогти ту частину німецької повітряної сили, що оперувала на певному відтинку. Віп не перемагав цим цілості німецької „люфтваффе“.

В Пацифіку картина була не дуже різна. На щастя для США, японське високе командування вирішило боронити цілий ряд островів, кожний з них далеко від підсилення і з довгим шляхом постачання. Цей дефенсивний ланцюг повітряної сили, розділений, не був сильніший, як його найслабша ланка. США могли кидати концентровану силу проти одного острова за одним. Так була нищена японська повітряна сила, що, будучи розпорошеною, залишала безборонним японський материк.

Таким чином США зводили на Пацифіку і в Європі ряд повітряних боїв для локального панування в повітрі. Та сьогодні з 8.000 км довгим радіусом діяння летунства локальний контроль децєбудь в межах ворожой сфери повітряної переваги став справою минулого.

В епоху морської сили було б абсурдом супроти переважаючої ворожой морської флотії старатись опанувати лиш частину океану. В нашу добу летунства було б не меншим абсурдом намагатись втримати контроль частини повітря супроти ворожой повітряної флотії.

Час локального панування та стратегії, що полягала на висупених базах, ближчих до ворожого континенту, як до власного, скінчився. Приймім, напр., що СССР мав би могутні повітряні бази близько американського материка, на Кубі й Гренляндії. Очевидно, якби війна почалася, США могли б зараз знищити їх. США вели б бій з джерела й середини своєї сили; ворог був би залежний від тисячів кілометрів шляхів постачання. Для осягнення мети США могли б кинути все своє летунство; ворог міг би вжити лиш частини на далеких базах.

Але чому картина мала б бути менш реальною, коли США пропонують боротись з баз на периферіях європейського континенту? Їх проєктовані бази в Північній Африці, Європі, на Близькому й

Далекому Сході є в прямому засягу всієї повітряної сили СССР і відкриті в певних випадках для його мільйонних червоних армій. В двобою за ці бази корисніше положення було б у тієї сторони, що оперувала б з домашніх баз. США могли б надіятись втримати ці бази лиш тоді, коли достатньо забезпечили б кожну з них великими повітряними силами, спроможними протиставитись усім советським повітряним силам. Саме тільки ствердження фактів виявляє безнадійність намагання.

Северські бачить лиш один виняток з цього правила про висушені бази, а саме Англію: Англія має індустріальну спроможність тримати власні повітряні сили, здатні протиставитись ворогові. Як довго Англія має власні повітряні сили для контролювання своїх власних повітряних просторів, так довго вона не може бути здобута. Англійські повітряні сили будуть могутнім союзником у загальній боротьбі за панування над глобальним повітряним океаном.

США не можуть, однак, класти надії на розвиток своїх атомоносних і інших далекосяжних стратегічних повітряних сил на Британських островах для офенсиви проти СССР. Британські острови так близько до континенту, що ворог зможе взяти проти них свої тактичні авіаційні одиниці. Доцільне роздріблення бомбовозів США на цьому обмеженому терені неможливе. Тому дуже сумнівне чи США зможуть розвинути в Англії великі маси великих далекосяжних бомбовозів, виставлених на налеті ракетного летунства.

Відношення японських островів до Азії таке саме, як Англії до Європи.

Тому жодна стратегія, яка прямує до перемоги, не може будуватись на засаді зближення до ворога баз. Приманлива ідея, що коли війна буде зв'язана з морськими базами, то це віддасть війну від власних американських берегів, є лиш думкою — бажанням. Зброю для простої атаки на американський континент ворог має до розпорядження. Беручи під увагу важливу ціль — продукційний потенціал США —, вона напевно буде вжита. США не можуть рахувати на те, що не будуть порушені, й американський народ мусить бути готовий на потрясіння. Обдурювати себе, що можна б тримати ворога здалека від Америки, було б повторенням згаданої основної помилки Японії.

А все таки сьогодні американці далі проповідують цю японську помилку. Вони хотіли б оточити Евразію базами роздріблюючи таким чином повітряні сили США, розчленовуючи комунікаційні лінії в сотнях напрямків, узалежнюючи США від довгих шляхів постачання. Ворог зможе тоді ковтати кусками роздріблену силу США так, що у фіналі США стояли б перед залишками своєї сили, як це пережила Японія.

Міт літаконосів

Все те, що Северські сказав щодо сухопутних баз, стократно більше стосується до плаваючих баз, т. зв. літаконосів. Якщо не можна втримати непотоплюючого острова, то якою магічною силою можна втримати ці малі плаваючі острови?

Однак кращою сторінкою плаваючої бази від сталої є рухомість та укриття. Але як можна уникнути, щоб літаки, що літають 600 миль (коло 900 км.) на годину, не відкрили корабля, що пливе 600 миль денно, — адмірали ще не вияснили. Що це вже не є можливим, довели і потвердили морські маневри на Північному Атлантику в 1949 р. Сто кораблів мало завдання інвазії на Нову Фундландію. Згідно з твердженням віцеадмірала Д. Б. Данкена, (D. B. Duncan) вони були теоретично затоплені або пошкоджені лише 8-ми шноркелями. (Schnorkel — підводний човен випосаджений у спеціальні споруди). А підводний напад був успішний передусім тому, що акція підводних човнів була керована воєнними літаками, які весь час кружляли над ними.

„Знищена” флотилія складалася з 6 літаконосців, підсилених бойовим кораблем „Міссурі”, двома легкими крейсерами, 23 винищувачами і різними іншими кораблями та танкерами (паливоносцями), з залогою 25.000 людей. Самі кораблі коштували 670,000,000 доларів. І вистачило 8 підводних човнів, щоб їх вилімінувати. Чи можуть такі флотилії втриматись на Північному морі, в Арктиці, Середземному морі й інших морях на периферіях Евразії? В останній війні літаконоси США не були допущені до Середземного і Північного морів та до інших пунктів, контрольованих німецькою „Люфтваффе”. Теж у японські прибережні води вони дістались тільки в четвертому році війни, коли американці повністю панували в повітрі. Якже можна тоді зблизитися до континенту, бороненого масивною советською повітряною силою?

Морська флотія, здається, забуває, що коли головна ворожа повітряна сила може діяти в радіусі 7000 миль (4800 км.), тоді літаконоси, щоб не бути досягненими, потребували б 3000 миль плюс віддаль мети, яка лежить у глибині суходолу і яку вони хотіли б атакувати. Отож щоб бомбардувати безпечно ворога в Європі, літаконос мусів би залишити Бруклінський порт (Brooklyn Navy Yard.).

Одинокий „літаконосець”, що може бути закоронений близько європейського континенту, є Британські острови.

Втримування цього „літаконоса”, плаваючим і оперативним вимагатиме зусиль всієї британської повітряної сили й усього британського населення плюс суттєва підтримка з боку США. Величина зусиль, що будуть konieczні для втримання Британських островів як бази, є достатнім мірилом абсурду спроб тримати слабецькі плаваючі бази донебуду в засягу советської повітряної сили.

Тільки з хвилиною, коли відносно далекосяжне летунство було включене, почала війна на Далекому Сході звертатись у користь США. Ген. Дулітл сказав щодо плянів інвазії Японії: „Морська флотія мала уможливити інвазію своїм транспортом, наземні війська мали силу зробити її успішною, а B-29 зробили її непотрібною”.

Северські вважає літаконоси переходим періодом у промишній стадії стратегічного розвитку.

Проблема підводних човнів

Існує загальне припущення, що СССР розбудує грізну флотію підводних човнів, втілюючи найпередовіші німецькі осяги в цій діяльності. Він робить це, видно, в припущенні, що США будуть тримати стратегії II світової війни. Якщо США зірвуть з минулим і піднесуть війну з поверхні в небесні простори, тоді всі величезні большевицькі вклади в розбудову підводних човнів підуть на марне. Бо в цьому випадку червоні Schnorkels будуть скоротити порожні моря. США будуть ще потребувати морського транспорту для постачання Британських островів і буде відбуватися збільшений рух вздовж побережж Південної і Північної Америки. Але ці суттєві морські шляхи будуть мати від початку ті самі умови, що їх під кінець війни давав шлях Канада — Гренландія — Ісландія — Британія з охороною повітряної сили, під якою гітлерівським підводним човном не вдалось успішно оперувати.

Очевидно, не слід не рахуватись з можливістю, що підводні човни одного дня можуть постачати атомові бомби проти прибережних міст. Однак Северські не вірить, що існують підводні човни, спроможні вистрілювати атомові стрільня, або що вони можуть бути розвинені в протязі кількох років. Факт, що вони остаточно будуть, не може нарушити характеру поборювання підводних човнів.

Є підстава вірити, що наука може незадовго елімінувати всі підводні човни. Порівнюючи з кораблями на поверхні, одинокою кращою сторінкою підводних човнів є укриття під водою; вони є зброєю

несподіванок. Якщо вода стане „прозорою”, тоді їх так само легко буде ліквідувати, як інші кораблі. Тоді занурювання буде безцільне, а навіть буде перешкодою.

Стратегічна позиція США

Є правдою, що США готуються до наступної війни такого самого характеру, як послідня. Послідній акт драми уявляє собі як зустріч гігантних армій на полях бою старого стилю.

Якщо США ще раз виберуть ведення війни рівночасно в усіх трьох площинах — на суші, морі і в повітрі, — вони муситимуть прийняти бій з СССР з його потенціалом, оцінюваним на 300 до 500 дивізій (правдоподібно ще підсилених з гігантного китайського резервуару людської сили). Це означає війну на умовах Кремля із страшенним ризиком програшу. Так у тактичній площині треба прийняти советську перевагу як дійсну.

Підносячи війну в небесні простори, США пакинули б СССР свої умови ведення війни.

Міжконтинентальне ведення війни прийде не тому, що воно „простіше”, не тому, що „дешевше”, воно прийде тому, що не буде іншого способу розв'язання конфлікту. Будучи економічно самовистачальними ці обидві гемісфери не можуть себе взаємно блокувати. Ані не можуть вони зчепитися на морі ані на суходолі. Один одному накинати свою волю лиш за посередництва небесних просторів. Тому очікується появи одиної сили, що може вимусити капітуляцію, а саме — міжконтинентальної повітряної сили. Северські вірять, що доля людства може залежати від того, як швидко США вирішать її будувати.

Війна гемісфер

Все дотепер вияснене є одинокою стратегією перемоги відкритою для США. Ще в одному США мають корисніше положення, що дає змогу зосередитися на розбудову повітряної сили. А саме: США мають вже підтримку цілого свого континенту. Вони не потребують звертати свою енергію, продуктивність і ресурси на підбиття і контроль домашньої бази.

Натомість СССР мусить звернути в першу чергу увагу на контроль свого континенту. Він мусить мати свій мілітарний потенціал — хоча б виключно для втримання сателітних держав і свого власного нещасного населення та для втримання панування над цілим Евразійським континентом. СССР засуджений утримувати найбільшу армію світу.

Припустім, що Канада і Мехіко були б ворожо наставлені до США, аж так, що вони могли б служити як операційні пляцдарми сухопутної війни для заморського ворога. Хоч США самі не хотіли б цих територій, вони не могли б допустити, що б вони були вжиті ворогом. Така сама конечність є для СССР щодо Західної Європи, Скандинавії, середземноморських країн, Близького Сходу і південносхідної Азії.

Завтрашня сила

Тому, що першою метою США є панування над повітрям, елімінація ворожої сили в повітрі і

на землі, бойова сила мусить мати першість перед бомбардувальною силою.

Вся дотеперішня летунська література, каже Северські, говорить про першість бомбардувальника. Натомість Северські вважає, що головна функція припадає бойовому літакові. Бомбардувальна сила має в першу чергу провокативний характер, значить вона, так би мовити втягає ворога в бій. За Северським, в першій мірі бойовий літак повинен мати примат якому тільки додається бомбардувальна сила.

Повітряний бій

Послідня війна в повітрі була виграна силами, що склалися з бомбардувальників та одноособових мисливців. Мисливці служили як певного роду „поворотна вежа” в панцері, даючи до бою додаткову вогневу силу. В наступній війні США муситимуть додати до театру дії не лише особну вогневу силу, але теж додаткову електронну силу — для протидіяння дефенсивному радарові, для допомоги в обсервації й стрілянні, для побороення керованих на віддалі стрілен, через передчасну експлозію їхніх запальників, та для стосування позірної тактики.

Швидкість тепер така велика, що очний принцип не входить в увагу. Радарна обсервація, радарне стріляння, радарне керування викидних стрілен такі важливі як для наступу, так і для оборони, що електронні змагання стають пекучими і їхні осяги

такі вирішні, як змагання вогневої сили.

Далі Северські займається детальними тактичними діями модерного летунства.

На кінець Северські пише:

Час працює проти США. США мусять уже тепер починати розбудовувати згадану повітряну силу. Коли США ще не рішені, яку стратегію слід прийняти, будуючи дещо й усе принагідно, то СССР копсолідує свою силу. США мусять негайно прийняти правильну стратегію, так що зможуть досягнути перевагу, заки СССР може бути готовий до удару.

Безсумнівною користю по советському боці є пропаганда. Северські думає, що теперішня комуністична пропаганда підтримує нереалістичні мілітарні плянування США. Москва найбільше боїться повітряної офенсиви, тому за посередництвом своїх агентів зробить усе, щоб відвернути цей рід стратегії.

Логіка наведених фактів веде до такого висновку: головною метою США мусить бути опанування цілого повітряного океану. Переважаюча повітряна сила дасть США силу:

1) знеохотити технологічно нижчу націю розпочати війну; тим самим, отже, служитиме відстрашуючим засобом,

2) приневолити ворога боротись на умовах США в площині, де якісна перевага надто очевидна, щоб її можна було легковажити,

3) мати найкращі вигляди перемогти ворога, тому що вона знеутралізує ворожу сухопутну силу й не буде зважати на його головну сторінку — масу.

4) залишитися після перемоги в посіданні сили, що зможе найкраще забезпечити тривалий мир.

Зреферував: Д-р В. М.

Як перемогти ССРСР?

„Чи Росія непереможна? Ні! Можна Росію перемогти? Так!“ Цими словами починає автор свою розвідку про майбутню війну Заходу з Росією, точніше з ССРСР. Підставою кожної війни є політична концепція. Автор стверджує, що III світова війна вже провадиться. Вона має тепер два боки одної медалі. Один бік — це психологічна (холодна) війна, а другий — це мілітарна гаряча війна.

стороні Заходу. Докладної політичної концепції і психологічної розв'язки проблеми не подає. Ряд загальних стверджень і порад є більше превентивного ніж конструктивного значення, так, що в українського читача лишається враження, що це старі англійські методи витягання чужими руками печених каштанів з жару.

Основніше приходить зупинитися над його

Шляхи протинаступу у випадку світової агресії ССРСР

Для перемоги в теперішній психологічній війні потрібно Заходові духово переставитися. Треба перейти в офензиву. Завдання цієї духової офензиви є піднести дух спротиву російському імперіалізму і то не тільки Заходу але й сателітних держав та поневолених Москвою народів. Він стверджує, що в ССРСР існує потенціальний тітоїзм та радить втягнути його до боротьби проти ССРСР по

мілітарним проєктом. Автор подає оцінку теперішнього воєнного стану поготовля Заходу і Сходу. Схід має 175 дивізій, а в часи війни може виставити 350 дивізій. Основою сили Заходу є Північноатлантичний пакт. До від'ємних сторінок цього пакту треба зарахувати „духову неблагонадійність“ армій держав Франції й Італії, в яких поважний відсоток становлять комуністи. Непричетність до пакту та-

ких держав як Іспанії, Греції, Туреччини є другою з черги від'ємною сторінкою. На дальшому пляні стоїть потреба приспішити озброєння. Автор домагається щонайменше 100 дивізій з того 40 у Німеччині, 10 на близькому Сході, а решта тобто 50 дивізій як стратегічна резерва. Сила західних дивізій повинна лежати не так у їх численності, як радше у їх вивінуванні рухомими засобами. Порівнюючи тактику Заходу з тактикою Сходу, автор твердить, що „росіяни наступають завжди широким фронтом”. Їх офензиви можна порівняти з заливом який, за-тамовується на обороні, і проривається у слабих місцях. Вони (офензиви) шукають тактично найнижчого позему і наслідком того повільні та (ін-фільтрують) просякають обережно. Як всі східні армії в минулому, російська армія складається з двох частин: з елітарної частини та з озброєної маси. Елітарні частини є переможним інструментом боротьби, а озброєні маси тільки інструментом заливу та окупації за допомогою терору. Елітарні російські частини складаються з тяжких панцерних частин та з пробоевих з'єднань піхоти. Масові частини це піхота кінного запрягу, яка дуже уяз-лежна від постачання. Постачання є рівнож ахіл-ловою п'ятою елітарних армій СССР, бо моторизо-вані колони не дістануть в Європі погінного мате-ріалу.

Тактика Заходу відрізняється від російської тактики **вузькими офензивними фронтами**. Причиною того є обмежність людськими резервами. Тактика Заходу будується на двох формах: на „про-ломі” і на „використанні пролomu”. За Фаллером „пролом” означає прорив кожного фронту, „використання пролomu” означає дезорганізацію ворожого фронту та знищення тилкових служб. Оточення в цій тактиці є тільки посередньою формою. Тактична проблема полягає в тому, щоби перемогти елітарні частини, переважаючи не через сили, тільки через переважаючий рух. Вона є в тому, щоби по-перше стримати елітарні частини еластичним влас-

ним спротивом, подруге, щоби через пролом ро-сійського фронту на вибраних місцях та через спа-ралізування ворожого постачання відтяти російські елітарні частини від постачання.

Перша операція вимагає панцерів, які могли б протиставитися советським, і після сильної проти-панцерної зброї для їх знищення. Друга операція вимагатиме сильно рухливих панцерів та мотори-зованих піхотних з'єднань для оточень. Обидві опе-рації повинні бути посилені тактичним летунством. Ці операції треба буде переводити в день і вночі. Ця перша фаза війни повинна бути рішальна. Тео-рія доказує, що комбінація „щиту” і „меча” оборо-ни й наступу є найкращою обороною проти маси.

З'ясована Фаллером тактика зобов'язує тільки в першій фазі конфлікту. Друга фаза конфлікту повинна бути офензивна. Офензивна повинна при тому йти з усіх боків і творити цілий ряд фронтів. Головний удар повинен бути спрямований на корі-ну російську землю, як на центр політичної і мілі-тарної сили СССР. В першій політичній частині статті автор підкреслює ролі советської партизан-ки та рівнож ставить тезу, що Захід повинен за-безпечити собі допомогу проти большевицької пар-тизанки, однак у мілітарній концепції нічого про неї не пише. А цікаво було б почути його погляд на ролі і завдання цієї партизанки в майбутній III світовій війні. Автор нічого не згадує і про ато-мову зброю й її майбутню ролі. Як з його інших творів (II світова війна) виходить, він є проти стра-тегії нищення, проти вжиття атомових бомб. На його думку основна мета війни — це не знищення ворога, тільки окупація ворожої країни. Основний акцент автора в роздуманнях над III світовою вій-ною лежить у твердженні, що Захід мусить думати офензивно, мати конструктивну політичну концеп-цію, мобілізувати всі ідейні, духові матеріальні й мілітарні сили з вірою та сильною волею протиста-витися російському імперіялізмові вже тепер у хо-лодній війні.

М. Б.

»Українська держава — це добро всіх громадян України, тому за неї мусять усі боротися«.

Сучасна Турецька Армія

В квітні ц. р. турецький відпоручник при ОН сказав про свою національну армію таке: „Напе військо в сучасну хвилину найсильніше в Європі. Туреччина може дати до диспозиції атлантийської осі два мільйони вояків”.

Можливе, що сума двох мільйонів вояків децю перебільшена, але немає ніякого сумніву, що Туреччина має більше, ніж півтора мільйона вишколених рекрутів.

Мораль вояків дуже висока. Військова служба триває півтора року, і кожний контингент бранки дає щороку 125.000 нових вояків. Турок є добрим вояком. Він показав це в Кореї. Військо просякне високим патріотизмом. На жаль, багато вояків не вміють ні читати, ні писати.

Нижчого ступеня старшини та підстаршини надзвичайно добре сприйняли та засвоїли собі модерну зброю, „мейд ін Америка”. Мабуть серед вищих

500.000 війська стоїть під зброєю: 340.000 піхоти, 60.000 летунів та моряків і якихось 100.000 людей, розміщених у поліційних відділах та жандармерії.

Сухопутні сили турецького війська в 1948 р. становили більше, як 40 дивізій, згрупованих в 15-ти корпусах. Цю армію переформовано опісля за американськими зразками та скуплено її в 22 дивізіях і 9 корпусах.

Турецька армія вивінована в наймодернішу зброю та має боекздатність аналогічну до типу американського війська.

старшин та серед генерального штабу таке засвоєння модерної воєнної техніки та стратегії йшли децю повільнішим темпом.

Окрім 22 дивізій піхоти, сухопутні війська disponують шістьма панцерними бригадами та трьома дивізіями кавалерії; вони знаменито забезпечені воєнним матеріалом.

Турецьке летунство складається з трьох дивізій, в тому числі 40 тисяч вояків і 600 літаків.

Ціле летунство зорганізоване американцями, які дали теж Туреччині свої апарати: „тендерболы”,

легкі бомбардувальники Б-26, транспортні літаки Д-47.

Сучасне турецьке летунство може легко допомагати сухопутній армії, але воно ще слабе, щоб вести бомбардувальні акції, закресні на велику скалю.

Який стан турецької фльоти?

Окрім колишнього пімецького крейсера „Гебен“, Туреччина має ще декілька контрторпедовців, винищувачів та підводних човнів. Є ще теж два крейсери, але вони теж старого типу. В сучасну хвилину США переорганізовує турецьку флоту, даючи їй 6 підводних човнів, 6 винищувачів та цілий ряд кораблів-патрульників.

Зрештою американський воєнний матеріал постійно приходить до Туреччини: більше як 400 панцерних возів, 700 гармат, дуже багато протилетунських гармат, як теж 500 бойових літаків — це короткий баянс американського постачання зброї в останні місяці.

Американська військова місія, на чолі якої стоїть ген. Мек Брайд, складається з 500 старшин і підстаршин-спеціалістів. Ця місія веде вишкіл турецького війська в 50-ти осередках.

Стратегічне значення Туреччини.

Якщо американці дали Туреччині військові кредити звиш 1 мільярда доларів, то тільки тому, що

вони вважають Туреччину важливим сухопутним і летунським бастіоном на Близькому Сході.

Турецька територія Тракійським пасмом, що є в турецьких руках, доторкає до Греції. В центрі в турецьких руках є Дарданельський пролив, тобто вхід до східного Середземного моря. На сході має Туреччина спільний кордон з советською Грузією. Вкінці на півдні вона своїми плечима хоронить перед СССР блок націй Близького Сходу.

Свідомий своїй функції, турецький генеральний штаб розподілив свої війська на три великі групи: одна армія стоїть на території європейської Туреччини, друга біля Дарданеллів, а третя, найбільша, в східній Анатолії, в околицях Ерзеруму. Як бачимо, центр тяжіння розподілу турецьких збройних сил дислокований на східних кордонах, бо саме від Кавказу грозить найбільша небезпека.

Американці побудували в Туреччині величезним коштом багато летовищ, а три аеродроми мають справжнє міжнародне значення. На випадок війни американці ужили б оці летунські бази для своїх бомбардувальників, щоб атакувати советські військові та промислові центри.

Остання політична криза, витворена нафтовими інцидентами в Персії, ще більше скріпила стратегічне значення Туреччини на Близькому Сході.

За „Фігаром” з 3. 4. 51.

подав: Дріюс

З американської військової думки:

Моя воєнна теорія це: „Наступати, наступати, наступати, і в певних ситуаціях ще раз наступати!“ Це не дає ніколи противникові зібрати сил для сконцентрованого протинаступу, чи то загалом прийти до себе.

*

Армія це вояк. Немає армії кращої за своїх вояків. Вояк це теж громадянин. Найперший обов'язок і пайвище право кожного громадянина це носити зброю за свою батьківщину. Тому бути вояком, добрим вояком, це напrawdę горде право.

Ген. Паттон: „Війна, якою я її пережив“.

Американці наздоганяють в панцерній зброї

В американському журналі „Life” за 14. 4. 1950 р. опубліковано кілька коротких популярних статей, в яких досить ясно розглянуто розвиток танкової зброї і з'ясовано погляди військовиків США на застосування танкової зброї.

В статті „США памагаються наздогнати в танковій справі” говориться: В перші дні війни танки червоних викликали страх серед американських і південнокорейських військ. Червоні заважають танкам успіх в першій частині корейської кампанії, вони були озброєні важкими советськими танками Т-34. Американські не мали ні відповідного прототипа важкого танка, ні протитанкової зброї. Старотипні протитанкові „базуки” були немов би вогнем з рушниць проти советської панцерної зброї.

СССР використав досвід другої світової війни, постійно розвивав та удосконалював танкову зброю і масово її продукував. Американці мали лише удіпшені „Паттони” 14-46, і то випродукували їх лише в невеликій кількості, а інші удіпшені моделі танків були виготовлені лише на папері. Генерал Якоб Діверс 1946 р. настоював на тому, щоб армія поступово розвивала танкову зброю. Та на цю справу був призначений дуже скромний бюджет і армія США розвинула лише проекти моделю 22 тонного Т-41 з 75 мм. гарматкою, його однак не продуковано.

Причиною неуспіхів в Кореї був також погляд американських військовиків і радників з Кореї, що на тому терені неможливе успішне використання танкової зброї.

*

На одній із сторінок журналу накреслено ідеальний танк, що відповідав би всім вимогам танкової зброї, і в короткій статті „США на шляху до продукції кращого танка” зреферовано успіхи конструкції танка. Ідеальний танк повинен мати сильне опанцерення, якнайпотужнішу вогневу зброю, не високу силуєту, сильний мотор тощо, а разом бути легким, дуже рухливим і мати велику швидкість. А це все важко поєднати разом при конструюванні танка і кожний новий модель має поважні недостаті якоїсь з вимог. Найбільшим досягненням танкової зброї в другій світовій війні був советський танк Т-34. Його вага 33 тони, він низький, рухливий, має сильну гарматку (86 мм.) і легкий папцер. Американський танк „Шерман” був корисним в боротьбі з німецьким танком лише при чисельній перевазі. При кінці війни американці випродукували більш смертоносний танк з 80 мм. гарматкою і низькою силуєтою та грубим панцером, лише не була цілком задовільною сила мотору охолоджуваного циноном (500 кіньських сил.)

США продукує тепер 48 тонний танк „Паттон”, що повинен бути найкращим легким танком світу. Поступку зроблено в товщині панцеру, а головним удосконаленням конструкції була сила гарматки, швидкість і рухливість. Силуета Паттона сягатиме лише 9 стіп 1 інч, швидкість 35 миль/год., холодильник повітряний. Паттон посунав вперед початі німцями й удосконалені советами здобутки в конструкції танка. Т-34 добре достосовані до вимог клімату

й рельєфу Кореї. Паттон ще робитиме швидкісні повороти, що також дуже важливе;

*

В цьому ж числі „Life” показано й розвиток танків і протипанцерної зброї та розвиток думки про застосування панцерної зброї в воєнних операціях.

Перший англійський танк (в першій світовій війні) був механічно слабкий, озброєний кулеметами. Застосовували його до ламання дрових засік фронтів першої світової війни. Французький „Вікет” був дуже високий. Його вживали в першій світовій війні для пенетрування німецьких артилерійських позицій і дивізійних команд.

Після першої світової війни совети мали тип „Манстера”, що був лише копією чужих танків. Японці розвинули легкий танк, якого успішно вживали в співдії з піхотою в Манджурській Кампанії 1931 р. Американці перші розвинули панцерні авта. У військових колах панував погляд, що це майбутні розвідчі панцери використали в своїх конструкціях німці і совети ідею Танка „Крісті” США. Цей тип танка переходив бойові христини в Еспанії.

Бетонні протитанкові загороди („зубатий”) було споруджено на лінії Мажіно, щоб затримати німецькі танки. Автор іронічно стверджує, що, будуючи лінію Мажіно, французи забули досвід Фоша: „Не ховатися в окопи (тепер фронти рухомі), Кок-тайль Молотова” (брак газоліну), тобто рухомий вогнемет, був застосований відділами США в Еспанії при здобуванні форту Кокс. 37 мм. протитанкова гарматка США була першою протитанковою зброєю, В 1938 р. її вважали непоборною.

Розвиток панцерної зброї в другій світовій війні: фінські сніги затримували високий советський танк. Совети врахували досвід і побудували розлогий танк Т-34. Легкий танк був культивований в США при кінці 30 років. Цей танк має високу силуєту, легкі гарматки і велику швидкість

Дальшим удосконаленням був німецький танк „Марк IV”, 22 тонн, озброєний 75 мм. гарматкою. Він „провадив німецькі дивізії через Європу”. „Головний Грант” був першим серйозним кроком США до модерних танків. Його недостаті — надто високий, мало рухливий, вузький отвір для гарматки. Першим англійським кроком до модерних танків був „Крусадер”. Кращий за Гранта, бо був значно нижчий і мав сильну гарматку „для конкуренції з Роммелем”. Масово продукований в США „Шерман” був якісно нижче німецьких зразків, і озброєний 75 мм. гарматкою. Дальшим кроком у розвитку танків була німецька Пантера (1943 р.), мала низьку силуєту і озброєна 88 мм. гарматою. Врешті новий советський тип Йосиф Сталін III. — найбільший советський танк (57 тонн), озброєний 122 мм. гарматкою.

У другій світовій війні сильно розвинулася також протипанцерна зброя. Призначені до артилерійського двобою проти літаків гарматки Герман 38 виявилися також добрими в боротьбі з панцерною зброєю. Великою новиною США до боротьби з панцерами був побудований за зразком Шермана танк

„Винищувач танків”, озброєний 76 мм. гарматкою. Совети випродкували 85 мм. легкі гарматки, які були минулого року показувані на параді на Червоній площі в Москві. Вони призначені для боротьби з панцерами. США розвинули „базуки”. Перший її зразок (2,36 інчів) може пробивати панцер товщиною в 5 інчів на віддалі 20 ярдів. Вона виявилася без-успішною проти Т-34 в Кореї, і тепер американські війська озброєні новим типом „базуки” (3,5 інча), що вже є успішна на віддалі 900 ярдів; її набої пробивають панцер в 11 інчів товщини. До поборювання танків вживають ще ракетні набої, що їх вистрілюють з літака. На образку показано, як літак США скидає такі ракети Ф 47. Ці ракети розвинула Англія. З літаків скидають і газолінові бомби — „напальм”, які спалюють залогу і вантаж танка.

*

Розвиток теорії про застосування танків показаний в кількох шкіцах і коротенькій статтейці: „Танк, народжений незграбною потворою, став сьогодні душою операцій на суходолі”.

Коли винайшли танк, в першій світовій війні вживали його до проривання дряганих загород фронтів. Припускали також, що танк може заступити кавалерію і частину його застосовували до такого завдання. „Танк розвинувся скорше, як філософія про стратегію і тактику танка... порівнюючи з тим, як уявляли його можливості, танк зробив революцію в воєнних операціях”. Залежно від терену і природної оборони панцерів був успішний, чи як советський „тяжкий молот техніки” в поперетинаній країні, чи як „американське шило” на рівнинному терені. Теперішній американський погляд про вжиття танка коротко з’ясований словами Паттона: Не має такого терену як „терен танка” в дослівному розумін-

ні. Лише один рід терену кращий, другий гірший, але танк повинен і мусить оперувати всюди”.

*

На шкіцах показані теорії застосування панцерної зброї в новішому часі. В Еспанії летунство не-втралізувало чи й нищило артилерію противника, а танки разом з піхотою наступали на оборонні позиції ворога.

При німецькій „блискавичній війні”, по короткій артилерійській підготовці, очолені літаками танки робили вузький пролив в обонній лінії ворога і швидко проривалися разом із змоторизованою піхотою на тили ворога.

Також прориви англійців в Африці ліквідував Роммель в той спосіб, що артилерією і піхотою стримував наступаючі ворожі частини, а концентрованою атакою своїх танків вдаряв у англійський прорив в його вихідних позиціях.

Американський генерал Паттон застосовував сконцентрований прорив танками в ворожі позиції на ширшому відтинку, після чого розчленовував вістря наступаючих на тили ворога панцерних колон, а літаками охороняли крила.

Совети підготовляли наступ танків тяжкою артилерією з вихідних позицій. Піхота й тяжкі танки разом пробивали оборонну лінію — їх супроводили літаки-„советський молот”.

Нова теорія США — пропонує вживати танк як частину офензивної групи при підтримці власної артилерії і літаків. Наступає піхота з невеликою стежею танків, а сильні танкові колони ударяють сконцентровано на крило ворожих позицій і сходяться на тилах ворога з головними наступаючими силами.

Зреферував Є. П.

Армія США і німецькі військові знавці

Автор, німецький мілітарний критик, бере під „люпу” (побільшаюче скло) критику німецьких „експертів” про американську армію. Помилковий осуд німецьких мілітарних публіцистів має глибоке підґрунтя, яке зродилося на незнанні американської психології мілітарних концепцій та американської методики і педагогіки. На наш погляд, цей самий недогляд виступає у всіх українських оцінках, бо ж і ми призначасні судити і міряти європейськими уявленнями, тому хочемо з’ясувати ці кардинальні поняття.

В нашому погляді покутує переконання про „менш-вартість” американської піхоти та твердження, що американська піхота сповняє своє завдання тільки завдяки „технічній перевазі”. Це факт, що технічне вивідування американського вояка було і є найкраще в світі. Блуд „експертів” започатковується з моментом, коли вони технічну перевагу ставлять вище за моральні якості вояка, замість її дочислити до неї. Ніхто не буде уважати злим шофером того, хто здобув першенство у змагу на ліпшій машині. Обставини, що американський піхотинець має кращу зброю не перерішує питання його якості. Про якість американського піхотинця не рішає рівнож обставина, що американська армія має повну моторизацію, інші сильніші роди зброї і що у своїй воєнній доктрині не ставить на піхоту, як королеву зброї, тільки на інші роди зброї. (У цьому випадку на летунство). Про т. зв. „esprit de corps” — дух армії, децидують цілком інші елементи. Стратегія не є жодним мистецтвом тільки знанням. Мо-

дерна армія є організацією родів зброї, а не самих піхотинських дивізій. Як у мистецтві не тільки досягнення є рішачі, то в науці-знапці досягнення є саме остаточною метою. Такі досягнення мали США у двох світових війнах. США добилися цих досягнень не досягненнями поодиноких родів зброї, тільки колективними досягненнями усіх людей, методів та машин. Війна в Кореї дала в цій площині ще більший досвід. Такі тези як майора Александра де Саверського „Victory through airpower” — „перемога через летунство” — і найповіша теза про: „Victory through firepower” — „перемога через силу вогня” є яким доказом, що американська стратегія складається з багаточисельних компонентів і не є закостенілою, навпаки, живою, еластичною, експериментуючою. Ця стратегія дозволяє бачити всі похибки і без втрат власного прес-тижу впроваджувати всякі удіпшення, коректури, новини. За примір такої стратегічної еластичності може служити факт цілковитої зміни озброєння американського піхотинця. Сьогодні американський піхотинець носить о половину легше озброєння чим пів року тому. Під цим оглядом США не мають жодного сентименту, так дуже ціненого в європейських арміях. З цих усіх доказів видно, що німецька оцінка американського піхотинця є фальшива. Зовнішні ознаки не рішають про босову вартість. Воин є тільки американською життєвою формою, яка відповідає їх демократичній психіці та воєнній концепції.

Подав С. С.

НІМЕЦЬКА І БРИТАНСЬКА ОЦІНКА САТЕЛІТНИХ АРМІЙ

З міркувань німецького автора про політичну і мілітарну ситуацію на Середземному морі заслуговує на увагу його зіставлення мілітарних сил сателітних держав та Західніх держав середземноморського театру.

Советські окупаційні з'єднання в сателітних державах дають наступний образ:

Угорщина: 2 советські дивізії
Румунія: 4 " " " "
Болгарія: біля 5000 інструкторів
Албанія: біля 3000 советських вояків

Мирні договори після II світової війни устійнювали такий максимальний стан війська.

Велика Британія	Армія	Летунство	Теперішній стан летунства
Угорщина:	о5000	70 машин	120 машин
Румунія:	138000	100 машин	150 машин
Болгарія:	64500	7 машин	250 машин
Теперішній мілітарний баланс			
	Число населення		Збройні сили
Угорщина:	9350000		130000
Румунія:	15800000		250000
	поліція		50000
Болгарія:	7000000		195000
Албанія:	1000000		55000
	партизанські відділи		18000
Разом:	33350000		698000
Югославія:	16200000		500000
Греція:	7500000		122000
Туреччина:	19200000		500000
Разом:	42900000		1122000

Цей стан скоро зростає по обидвох сторонах. Дипломатична акція за включення до Північно-атлантичного Пакту держав: Греції й Туреччини, якщо увінчається успіхом введе, для оборони цього фронту всі американські і британські летунські і морські збройні сили. Окреме становище Югославії, яка не хоче входити до західньо-європейської колективної оборони, має бути забезпечене двосторонніми договорами між Югославією і США та

Великобританією. Автор подає сугестію, що три балканські держави: Югославія, Туреччина і Греція роблять старання про заключення окремого спільного мілітарного договору. Автор не подає ближчих інформацій і трудно оцінити, чи впаде жертвою комінформівської інформації, яка твердить, буцімто, "Югославія стає форпостом американських імперіалістів проти СССР", чи дійсно згадані держави вже знайшли спільну мову в обличчі большевицької загрози.

Подав С. С.

"Chatham House Review"

Royal Institute of International Affairs оцінює збройні сили советизованих сателітних армій на 1500000-2000000 вояків та щонайменше на 2000 панцерів. Максимальний стан поодиноких країн такий:

Польща: 450000 вояків, 200000 поліції, 600 панцерів, один нищівник, один або два підводні човни і кілька торпедових човнів.

Чехо-Словаччина: 250000 вояків, 150000 поліції, 500 панцерів.

Угорщина: 180000 вояків, 120000 поліції, 300 панцерів.

Румунія: 280000 вояків, 115000 поліції, 400 панцерів.

Болгарія: 180000 вояків 100000 поліції 5000 панцерів.

Албанія: 60000 вояків, 20000 поліції.

У коментарі до циферних даних автор вияснює, що це мобізаційна сила, яку СССР виславить з цих країн в перші дні війни. Коментар підкреслює, що ця сила стало побільшується. Летунство цих країн має модерні бомбовози, мисливці і протилетунську зброю виключно советського походження, яка стало допливає з советських заводів і фабрик.

Подав С. С.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА ЖУРНАЛУ «ДО ЗБРОЇ»:

в Німеччині 1. НМ
у Вел. Британії 2 пф.
в Бельгії 12 бфр.
в Голляндії 1. 20 гульд.
у Швеції 1. 20 кр.
в Швайцарії 1. фр.

у Франції 100 ффр.
в США 0, 50 дол.
в Канаді 0, 50 дол.
в Австралії 2 шил. 6 пс.
в Аргентині 3 пези
в Бразилії 5 крз.

Адреса В-ва "DO ZBROJI"

MÜNCHEN 38, Postfach 4 US-Zone Germany

Права передруку застережені.
Передруки дозволені тільки за попереднім погодженням з Місією УПА
при ЗП УГВР.

Видає Місія УПА при ЗП УГВР.

Druck.: Bohdan Krynyztkyj, Augsburg, Branderstraße 3. Telefon 6348

НЕЗАБАРОМ ПОЯВИТЬСЯ У ВИДАВНИЦТВІ „ДО ЗБРОЇ”
НОВА КНИЖКА ПРО УПА

Ціна примірника:
в Німеччині — 4.-М., в США й Канаді — 1,50 дол., в Англії — 8 шил., в Австралії — 10 шил.
Замовлення надіслати на адресу В-ва „До Зброї” або його представників в поодиноких
країнах.